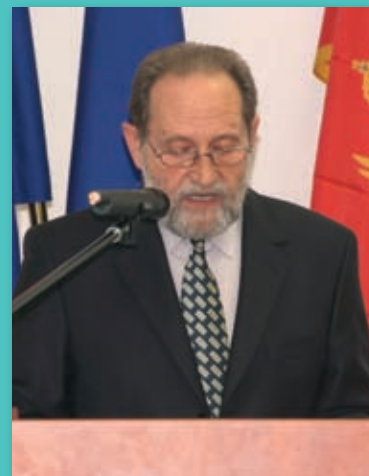

Crnogorski glasnik

GODINA XI. _ BROJ 66. _ STUDENI-PROSINAC / NOVEMBAR-DECEMBAR _ 2010.

DVADESET GODINA DRUŠTVA „MONTENEGRO“ ZAGREB

PETNAEST GODINA ZAJEDNICE CRNOGORACA RIJEKE

DVADEŠETA GODIŠNJICA DRUŠTVA CRNOGORACA I PRIJATELJA CRNE GORE „MONTENEGRO“ ZAGREB	
Prigodno obraćanje predsjednika Društva	5
Predstavljanje knjige „Pokret za nezavisnu evropsku Crnu Goru“	12
Nastup zborova „Montenegro“ i „Bulbuli“	20
Dvadeset godina Društva „Montenegro“ u slici	22
NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA RIJEKE PROSLAVILA PETNAEST GODINA RADA	
Petnaest godina NZC Rijeka u slici	24
Svečanost u dvorani Filodrammatice	25
Predstavljena Monografija 1995. – 2010.	26
Umjetnički program	27
LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA	
Svečanost u Bistri	28
DANI CRNOGORSKE KULTURE 2010.	
Koncert Tomislava Stanića u Zagrebu	29
DRUGI PIŠU O NAMA	
„Što im šapnu, Lazo?“	30
Kad zapiva crnogorska klapa ...	32
DJELOVANJE NZCH I VIJEĆA CRNOGORACA	
Sjednica Vijeća u Zagrebu	33
Sjednica Predsjedništva društva „Montenegro“	33
IZ CRNE GORE I SVIJETA	
Predsjednik Skupštine Crne Gore u Sloveniji	34
Crnogorski jezik u službenoj upotrebi u Srbiji	34
OSVRTI, VIĐENJA, PRIKAZI	
Viša je gora od gore	35
Pravila ne stvaraju život, život stvara pravila	35
GALERIJA „MONTENEGRINA“	
Samostalna izložba slika Obrada Malića	36
Skupna izložba slika udruge „Veli pinel“	37
CRNOGORSKI MOZAIK	
Držim da sam dosta živio	38
IZ STARE CRNOGORSKE ŠTAMPE	
Crnogorac – ktitor crkve i škole u Hrvatskoj	40
IN MEMORIAM	
Žarko Minić	42
GALERIJA „MONTENEGRINA“	43
U SUSRET PRAZNICIMA	44

SRETAN BOŽIĆ I NOVA GODINA

Dvorska crkva na Čipuru (Cetinje)

SREĆNA NOVA GODINA I BOŽIĆ

Izdavači:
NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE
i VIJEĆE CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE
GRADA ZAGREBA,
Zagreb, Trnjanska cesta 35, Tel/Fax: 01/6197 078, 01/6314 263,
E-mail: nzch@net.amis.hr, vijececrn@net.amis.hr,
montenegro@net.amis.hr
Internet adresa: www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr
Za izdavača: dr. sc. Radomir Pavićević
i prof. emer. dr. sc. Veselin Simović
Glavni i odgovorni urednik: Zoran Drašković
Redakcija: Jovan Abramović, Zoran Drašković, Stevo Đurašković, Nenad Ivanović, Danilo Ivezić, Dragutin Lakić
Rukopisi se ne vraćaju.
Grafička priprema i tisak: Skaner studio d.o.o.
Naklada / Tiraža: 1000

Svrha jubilejâ i o njojzi besjeda

U godini koja je na izmaku obilježili smo dvije velike obljetnice: 100 godina od proglašenja Kraljevine Crne Gore i 180 godina od smrti Svetog Petra Cetinjskog, proslavili smo dvadesetu godišnjicu osnivanja i djelovanja Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb i petnaest godina rada Nacionalne zajednice Crnogoraca Rijeka, sjetili smo se i desete godišnjice Pjevačkog zbora „Montenegro“, te na najljepši način – predstavljanjem knjige „Pokret za nezavisnu evropsku Crnu Goru“ – obilježili petu godišnjicu veličanstvenog skupa podrške ideji obnove crnogorske nezavisnosti održanog 2. decembra 2005. godine u prepunoj dvorani Novinarskog doma u Zagrebu, dajući tom promocijom i naš doprinos da se ne zaboravi istina o Pokretu.

U pola glasa davno prepričavana priča – o pronađenom dječaku koji nije znao ni kako se zove, ni ko su mu roditelji, ni gdje živi, ali je na pitanje koja je godina ne trepnuvši odgovorio: «Jubilejnaja!» – sigurno nije bila uzrokom propasti „prve zemlje naučnog socijalizma“, ali ipak dobro kazuje što se desi kad nešto postane samo sebi cilj. Srećom, naši jubileji imaju i poruke i pouke, a posebno bi trebalo izdvojiti ono što je na pomenutoj promociji poručio Branko Lukovac, nekadašnji koordinator Pokreta i prvi ambasador Crne Gore u Hrvatskoj: «Nema nikakve sumnje da je obnova nezavisnosti Crne Gore, na demokratski, miran način ... jedan od najvećih događaja i uspjeha u savremenoj istoriji Crne Gore.» No, na tom skupu smo čuli i valjanu pouku. Naime, onoga ko se sjeća riječi prof. dr. Radovana Radonjića (izgovorenih 2008. godine u Crnogorskom domu u Zagrebu) da se «i danas pitamo kako se moglo desiti da je Crna Gora tako nezaustavljivo koračala ka svom ukidanju u prvim decenijama 20. vijeka?», onoga ko je pročitao potresne dokumentarističke zapise negdašnjeg francuskog poslanika Ogista Bopa o suverenu koji je, sjedeći u najgizdavijem crnogorskom odijelu na mokroj škrinji, čekao da ga strani torpiljer poveže januara 1916. godine iz Svetog Jovana Meduanskog u nepovrat, onoga ko je doživio da na ovim prostorima čak i prijateljstvo traje vječno i ni dan duže – e takvoga su morale lecnuti riječi Rada Bojovića, takođe koordinatora Pokreta, izgovorene na istoj promociji: «Ono što je 21. maja 2006. godine – ja se nadam ako ne vječno a onda dugoročno – okončano jeste ta obnova crnogorske države!» Nije li to samo razlog više zašto nikad, ama baš nikad ne treba smetnuti s uma kako se jedan drugi gospodar, Petar I, jednom prilikom, zbog mudrosti ili providnosti, „nije spuštava' u Stanjeviće, no je osta' na Cetinje“, inače bi (gle i tada!) ratni brod, koji ga je usidren već čekao, i njega bestragao!

Što se tiče „manjinskog brodogovlja“, ono se mora pripremati za vjetrove koji „pušu“ iz Evropske unije, kroz čija je vrata Hrvatska već zakoračila, a Crna Gora je pred njima. Naime, našim udrugama u budućnosti predstoji „apliciranje“ za brojne evropske programe podrške očuvanju manjinskog identiteta. No, ako, s jedne strane, prepoznajete evropske temeljne vrijednosti, a s druge strane ste bili oboružani jezgrovitim, dobronamjernim savjetom jednog iskusnog čovjeka: «Reći ću vam samo jedno: u životu su najvažnije dvije stvari: red, rad i disciplina!» – onda ne dvojite da su dvije dobitne karte za Evropu zapravo transparentnost i izvrsnost. Što se transparentnosti tiče, nju su Crnogorci odavno pretočili u narodnu mudrost: «Zaklela se zemlja raju da se tajne sve doznaju!», a koliko ona vrijedi najbolje znam po kazivanju pokojne tetke Marike s Kličeva kako su 1941. mnogi („ka' na solilo“) išli da „zakuče“ od kraljevskog blaga koje je bilo zakopano poviše Nikšića, ali su, nakon što je prvi Talijanima prozborio „oklen mu zle pare“, ostali „do đavoljeg zlatnika sve potlje vrnuli“. Toliko o providnosti. Što se izvrsnosti tiče, ni tu se nemamo čega bojati, jer impresivni izdavački rezultati naše Zajednice (koja se, u zemlji znanja, može podičiti brojkom od 70% visokoobrazovanih, pa nije bez razloga predsjednik Skupštine Crne Gore govorio o nama kao o «našoj daleko najobrazovanijoj zajednici u svijetu») već sami za sebe potvrđuju našu kompetitivnost. Treća pak dobitna karta za Evropu svakako jeste „biti proaktivan“, a pravi preduslov za to je ne jednom prepoznat i pomenut u istupanjima naših čelnika (v. npr. riječi dr. sc. R. Pavićevića na str. 6 u br. 56, zatim B. Radulovića na str. 19 u br. 62 ili mr. sc. J. Abramovića na str. 26 u ovom broju) i glasi: podmlađivanje. S obzirom na to da pretenciozan, krležijanski naslov zahtijeva barem pretenciozan završetak – a nekad sam, zaboga, na tematu inspirisanom stihovima „Budućnost je tu, samo je treba prepoznati i izdvojiti!“ iz tada sveprisutne poeme, zadobio visoku nagradu – usuđujem se reći da već prepoznajem nekoliko imena onih koji bi u dogledno vrijeme mogli biti spiritus movens cjelokupne naše Zajednice i iskreno se nadam da će ih mimoići usud jednog pripadnika ranijih generacija za kojeg je najprije govoreno: «Nemojte njega, premlad je, nema još ni četrdeset!», a poslije bi se samo odmahnilo rukom: «Neka njega, preša' je četrdes!».

Zoran Drašković

SVEČANO OBILJEŽENA DVADESETA GODIŠNJICA OSNIVANJA I DJELOVANJA DRUŠTVA CRNOGORACA I PRIJATELJA CRNE GORE „MONTENEGRO“ ZAGREB

U četvrtak, 18.11.2010. godine, u Češkom narodnom domu u Zagrebu, u prisustvu velikog broja uzvanika i uglednih gostiju – među kojima su bili ambasador Crne Gore u Republici Hrvatskoj Nj.E. Goran Rakočević, prvi sekretar Ambasade g. Branislav Karadžić, savjetnik bivšeg predsjednika RH g. Tomislav Jakić, izaslanik gradonačelnika Grada Zagreba g. Duško Ljuština, savjetnik gradonačelnika Zagreba g. Željko Zaninović te gg. Branko Lukovac i Rade Bojović, nekadašnji koordinatori Pokreta za nezavisnu evropsku Crnu Goru – brojne Crnogorke i Crnogorci Zagreba i njihovi prijatelji svečano su obilježili dvadesetu godišnjicu osnivanja i djelovanja svog Društva.

U prvom djelu svečanosti – koji se odvijao u Kulturno-gospodarstvenom centru Češkog narodnog doma – programom je bilo predviđeno najprije prigodno obraćanje predsjednika Društva Crnogoraca

i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, a potom predstavljanje knjige „Pokret za nezavisnu evropsku Crnu Goru“. Stoga se prisutnima – nakon najave moderatora večeri tajnika NZCH g. Danila Ivezića, koji je istakao da večeras obilježavamo «jubilej za poštovanje, tim više što Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb ima što pokazati i ostvarenim se ponositi» – prvo obratio g. Dušan Mišković, predsjednik Društva „Montenegro“, sljedećim riječima:

PRIGODNO OBRAĆANJE PREDSJEDNIKA DRUŠTVA „MONTENEGRO“ ZAGREB

«Dame i gospodo, dragi prijatelji,
Prije dvadeset godina, točnije 17. 11. 1990. godine u, tadašnjem, hotelu „Panorama“ u Zagrebu, održana je osnivačka Skupština Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“. Današnja obljetnica je prigoda da se ukratko podsjetimo na ono najbitnije u proteklom periodu.

Na početku današnje svečanosti dozvolite mi da pozdravim:

Gorana Rakočevića, ambasadora Crne Gore u Republici Hrvatskoj;

Branislava Karadžića, prvog sekretara Ambasade;

Tomislava Jakića, savjetnika bivšeg predsjednika RH g. Stjepana Mesića;

Duška Ljuštinu, izaslanika gradonačelnika Grada Zagreba;

Željka Zaninovića iz ureda gradonačelnika Grada Zagreba;

Rada Bojovića, koordinatora „Pokreta za nezavisnu evropsku Crnu Goru“;

Branka Lukovca, koordinatora „Pokreta za nezavisnu evropsku Crnu Goru“;

kao i sve ostale uzvanike i goste i vas prisutne članove Društva, da vam zahvalim što ste svojim dolaskom uveličali ovu našu današnju svečanost.

Današnja obljetnica je i prigoda da se prisjetimo onih koji su svojom nesebičnošću i angažmanom omogućili dvadesetogodišnje trajanje i djelovanje našeg Društva, kao i onih koji nisu više među nama. Molim da minutom šutnje odamo priznanje svim umrlim članovima Društva ...

Podsjećanje na događanja oko osnivanja i sam čin osnivanja kao i kasnijeg djelovanja Društva treba započeti s 21. lipnjom 1990. godine kada je u zagrebačkom restoranu „Plitvice“ grupa od jedanaest Crnogoraca formirala Inicijativni odbor za osnivanje Društva „Montenegro“. U vrlo kratkom periodu broj članova društva u osnivanju, narastao je na četrdesetak. Utvrđeni su i Temeljni ciljevi Društva, koji se i danas, u izvornom obliku, nalaze u preambuli Statuta Društva. Poseban naglasak u nazivu i osnovnim ciljevima Društva na „*prijatelji Crne Gore*“ govori o namjeri okupljanja ne samo na etničkoj osnovi, a što je ostalo bitnim obilježjem Društva i danas. Temeljnim ciljevima Društva i Statutarnim odrednicama postavljena je osnovna svrha formiranja i djelovanja Društva, očuvanje nacionalnog i kulturnog identiteta, uz nastavak dobrosusjedskih odnosa i suradnju Hrvatske i Crne Gore na području kulture, umjetnosti, znanosti i politike temeljenu na kontaktima koji sežu u duboku prošlost, sve od Petra I Petrovića i Frana Viskovića - Dolčija.

Osnivačkoj skupštini je prisustvovalo preko 250 osoba – članova

i uvažanih gostiju. Stiglo je preko pedeset telegrama podrške iz Crne Gore, Hrvatske i drugih krajeva. Za prvog predsjednika Društva izabran je prof. dr. sc. Uroš Golubović, za predsjednika Glavnog odbora Pavle Spasić, a za tajnika Strahinja Marović. Rješenjem Ministarstva uprave i pravosuđa Republike Hrvatske od 6. 12. 1990. godine Društvo je registrirano, a na temelju odredbi Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana iz 1990. godine.

Logika procesa i pojedinih njegovih faza, koji su se počeli odvijati na području bivše Jugoslavije bitno je odredila načine i mogućnosti djelovanja Društva kao i crnogorske nacionalne manjine u Hrvatskoj, čiji je položaj predugo bio bitno otežan i dugogodišnjom vazalskom pozicijom službene Crne Gore, koja je sve do 1997. godine tavorila u nekakvoj pseudojugoslavenskoj kvazifederalnoj zajednici.

Svoj stav spram matične domovine Crne Gore, jasno je određen već na počecima osnivanja Društva, u kontaktima s nizom intelektualaca u Crnoj Gori, kada je, između ostalog, dogovoreno da će Društvo pružati pomoć Crnogorskom federalističkom pokretu (kasnije Crnogorski nacionalni pokret) organizirajući i sponzorirajući tiskanje knjige „*Elementa Montenegrina*“ I i II. Inicirano je osnivanje Crnogorskog vijeća Europskog pokreta. Kontaktiralo se i data je podrška Odboru za povratak Autokefalne Crnogorske crkve kao važnog povijesnog čimbenika crnogorske državnosti, kontaktiralo se s Društvom poštovalaca Dinastije Petrović – Njegoš i drugima. U suradnji s Hrvatskim Vijećem Europskog pokreta, Društvo je u Zagrebu organiziralo 5. travnja 1991. tribinu *Mali narodi Europe – Crnogorski narod*. Na tribini su sudjelovali crnogorski književnici, javni i kulturni radnici i čelnici nekih crnogorskih političkih stranaka. Tribina je u Crnoj Gori i Srbiji izazvala oštre napade, posebice u sredstvima javnog informiranja. Poslužila je za „obračun“ sa sudionicima tribine, a o članovima „Montenegra“ se pisalo kao o ustašama.

Pružana je pomoć u međunarodnom priznanju *Crnogorskog P.E.N. Centra*, s kojim je suradnja intenzivirana u prvoj polovici 1991. u vrijeme borbe crnogorskih pisaca i intelektualaca, na čelu s akademikom Pavlom Mijovićem, za njegovo međunarodno priznanje.

Svoj antiratni stav i osudu agresije Društvo je izrazilo organizacijom protestnog skupa u Europskom domu u Zagrebu u povodu napada na Dubrovnik i Hrvatsku. Na skupu je sudjelovao veliki broj Crnogoraca. Cijeneći značaj skupa Fond za spas Dubrovnika „SVETI VLAHO“ pismeno je zahvalio Društvu. Više članova „Montenegra“ sudjelovalo je u probijanju opsade Dubrovnika i

protestu svjetskoj zajednici i savjesti čovječanstva u konvojima Libertas I. i II.

Organizirana je izložba u humanitarne svrhe, jednog od osnivača „Montenegra“ akademskog slikara Dimitrija Popovića. Prihodom od prodaje, kupljena je hrana i u studenom 1991. upućena kamionom za djecu u Vukovaru.

Društvo je 1992. izdalo kazetu s pjesmom „*Dobro jutro Crna Goro*“ u interpretaciji pjevača Danijela Popovića.

U listopadu 1992. Društvo je javno podržalo i pozdravilo akciju kulturnih i znanstvenih radnika Cetinja i Crne Gore u osudi pljačke kulturnih dobara iz dubrovačke regije kao i nastojanjima za povratak istih koji je uslijedio u svibnju 1994.

Društvo je bilo inicijator osnivanja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske. Izrađivani su zajednički programi. Uz te zajedničke programe i Nacionalna zajednica i „Montenegro“ imali su i svoje posebne programe. Nacionalna zajednica obavila je niz organizacionih i drugih poslova i s Društvom „Montenegro“ organizirala u Zagrebu 25. i 26. studenoga 1994. skup *Pola milenijuma Crnojevića štamparije*, uz učešće više intelektualaca i znanstvenika iz Crne Gore i Hrvatske. Prilozi sa skupa objavljeni su u knjigama: „*Pola milenijuma Crnojevića štamparije*“ (sažetak radova 1994.) i kasnije 1996. zbornik radova pod istim nazivom.

Krajem 1994. i u 1995. godini, dolazi do prekida suradnje i sukoba s tadašnjim čelnim ljudima NZCH, koji je trajao je sve do 1999. U naznačenom periodu veći broj crnogorskih intelektualaca i uglednih pojedinaca napustio je redove NZCH. Zbog nemogućnosti korištenja prostorija Društvo je skoro četiri godine svoje sastanke održavalo u restoranu „Marjan“.

U razdoblju od 1991. do 1998. godine Društvo je objavilo desetak knjiga. Navest ću samo neke naslove i neke autore: *ELEMENTA MONTENEGRINA I* (1991), *ELEMENTA MONTENEGRINA II* (1992), dvije knjige Jevrema Brkovića (1991), tri knjige Pavla Mijovića (1992), dvije knjige Danila Radojevića (1993 i 1998), knjigu Ognjena Radulovića (1993) te dramu Radoslava Rotkovića „*Podgorička skupština*“ (1998). Na engleskom jeziku objavili smo 1993 godine *Literatura MONTENEGRINA I*.

Osnivanjem Matice crnogorske 1994. godine započela je intenzivna suradnja Društva i Matice na kulturnom planu, a ta suradnja traje i danas.

Na trećoj skupštini održanoj 13. 2. 1997. Društvo je promijenilo ime u Društvo Crnogoraca i prijatelja „Montenegro – Duklja“, da bi na Skupštini održanoj 8. 3. 2003. godine bilo ponovo vraćeno ime Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb.

Početak 1999. godine, započinje proces objedinjavanja udruženja u Zagrebu sastankom predstavnika Društva „Montenegro“ i „Luča“, o uspostavi suradnje i zajedničkim programskim aktivnostima, kojem se pridružuje i veći broj članova Društva „Montenegro – Montenegrina“. Nakon formiranja *Koordinacionog odbora crnogorskih udruga Grada Zagreba 2002.*, u ožujku 2003. godine dolazi do njihovog objedinjavanja u jednu udruhu, koja je tako dobila i

brojnost i kvalitet. S ponosom možemo reći da su s nama u aktivnostima i programskim događanjima sudjelovali i ugledni pojedinci iz javnog, kulturnog, znanstvenog i intelektualnog miljea Grada Zagreba crnogorskog porijekla.

Od 1999. do 2006. godine, Društvo najveći dio svojih aktivnosti koordinira s NZCH. Među prvima iz tog perioda je i *Stav o crnogorskom pitanju* iz svibnja 1999. Stav je dostavljen Predsjedniku Vlade Republike Hrvatske, Predsjedniku Republike Crne Gore, Skupštini Republike Crne Gore, Predsjedniku Vlade Republike Crne Gore, veleposlasticima država stalnih članica Vijeća sigurnosti UN, veleposlasticima zemalja bivše Jugoslavije i još nekih zemalja.

U *Stavu o crnogorskom pitanju* su, između ostaloga, iznesene relevantne pravne i druge činjenice te razlozi i pokazatelji o neotuđivom pravu Crnogoraca i građana Crne Gore da imaju suverenu i međunarodno priznatu državu Crnu Goru, aglašavajući da se radi o stavovima Crnogoraca Hrvatske, ali da je pravo jedino građana Crne Gore da odlučuju o svojoj sudbini i o svojoj državi.

Nakon toga je slijedilo Otvoreno pismo Predsjedniku Vlade Republike Crne Gore gospodinu Filipu Vujanoviću. Uoči Konferencije socijalističkih i socijaldemokratskih stranaka o Paktu o stabilnosti u jugoistočnoj Europi u Beču, upućeno je i pismo tadašnjem predsjedniku Socijaldemokratske partije Hrvatske, gospodinu Ivici Račanu. Neposredno pred održavanje Konferencije Pakta o stabilnosti u Sarajevu, 27. 7. 1999. upućeno je Otvoreno pismo sudionicima konferencije Pakta o stabilnosti. Uoči održavanja summita Pakta o stabilnosti jugoistočne Evrope u Zagrebu, organizirano je od 11. do 18.

11. 2000. potpisivanje peticije za samostalnu Crnu Goru.

Članovi Društva su uzeli aktivno učešće u aktivnostima Nacionalne zajednice na izradi osnovnih dokumenata vezanih za održavanje *Prvog kongresa crnogorskih iseljenika* u New York-u 10. i 11. 10. 1999. godine. Većina njezinih prijedloga ušla je u završne kongresne dokumente: *Deklaraciju dobre volje o Crnoj Gori i Zaključke*, kao i u pripremi

Drugog svjetskog kongresa crnogorskih iseljenika održanog na Cetinju 12. i 13. 8. 2000.

Ogroman posao programske i organizacijske koordinacije priprema za Kongres, na svjetskoj razini, odradila je NZCH i članovi našeg Društva. Predložene su i prihvaćene teme za Kongres i većina je kroz referate realizirana. Od četrdeset prijavljenih referata na Kongresu devetnaest je bilo iz Hrvatske. U radu Kongresa sudjelovalo je preko četrdeset članova Nacionalne zajednice, od

kojih su većina bili članovi Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb.

Kongres je osnovao *Crnogorsku Svjetsku Asocijaciju*, kao nezavisnu i nevladinu organizaciju koja je trebala okupiti iseljenike iz Crne Gore. U Koordinacioni odbor CSA, od 14 članova, iz Hrvatske su izabrani: Milo Banović, Dragutin Lalović i Radomir Pavićević. Statut CSA izradio je Strahinja Marović. Svi su članovi Društva „Montenegro“.

Ne zanemaruje se ni osnovna djelatnost i svrha postojanja Društva. U periodu od 2000. do danas organizirano je preko 100 izložaba, na kojima su bili zastupljeni afirmirani crnogorski umjetnici, akademski slikari na počecima umjetničke karijere, članovi Društva i prijatelji Crne Gore. Tradicionalno, Društvo već deset godina uspješno organizira Lučindanske susrete u okviru kojih je i započeta manifestacija Dani crnogorske kulture u okviru koje se danas javnosti Republike Hrvatske predstavljaju najznačajnija događanja u suvremenoj kulturi Crne Gore (gostovanjem pojedinaca, kazališnih predstava, glazbenih grupa, pijanista, gitarista, violinista, opernih pjevačica i sl.), kao i naša dostignuća na očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta. Odista smo postali prepoznatljivi u Zagrebu po nizu manifestacija. Uz Dane crnogorske kulture, u suradnji s NZCH, Društvo je bilo nositelj aktivnosti na predstavljanju knjiga iz izdavačke djelatnosti NZCH, kao i godišnjem obilježavanju Dana nezavisnosti i Dana državnosti.

Treba nadalje istaknuti djelovanje našeg zbora, koji redovito pjesmom prati sva naša događanja i koji ove godine slavi vrijedan jubilej – 10 godina rada. Vrijedna pažnje je i činjenica o dugogodišnjoj uspješnoj suradnji sa Zborom „Bulbuli“ Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske „Preporod“ Zagreb, a koji će Vas i večeras razveseliti svojim prigodnim programom.

«Najtoplije zahvaljujem na Vašem pozivu u povodu dvadesete godišnjice osnivanja Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb. Vaš me ljubazni poziv iskreno razveselio i bila bi mi osobita čast i zadovoljstvo da mogu prisustvovati svečanosti Društva, koje je u znatnoj mjeri pridonijelo razvoju prijateljskih i dobrosusjedskih odnosa Hrvatske i Crne Gore. Zbog svečanog obilježavanja važnih obljetnica u Vukovaru i Škabrnji nisam, nažalost, u mogućnosti odazvati se pozivu, pa molim ovim putem da primite ispriku zbog nedolaska. Koristim se ovom prilikom kako bih Vam čestitao 20. godišnjicu Vašeg Društva i izrazio pohvalu za dosadašnji trud koji ste uložili u izgradnji prijateljstva dva naroda.»

Iz telegrama Predsjednika Hrvatskog sabora g. Luke Bebića

«U ime Centra za iseljenike i svoje lično ime želim da čestitam svim članovima Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb 20-godišnjicu osnivanja udruženja i želim puno uspjeha u budućem radu.»

Iz telegrama Direktora Centra za iseljenike Crne Gore prof. dr Milana Vukčevića

«Činjenica da je Društvo „Montenegro“ osnovano 16 godina prije referendumu o nezavisnosti Crne Gore govori o vizionarstvu i emancipatorskoj ulozi njegovih osnivača i svrstava ga u utemeljitelje organizovanog crnogorskog iseljeničtva.»

Iz telegrama Predsjednika UCS „Krstaš“ g. Nenada Stevovića

«Povodom 20-te godišnjice osnivanja i djelovanja Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, želim da Vam ispred Udruženja Crnogoraca Beograda i u svoje lično ime čestitam jubilej, na putu očuvanja nacionalnih i kulturnih vrijednosti Crnogoraca. To ste do sada radili na ponos Crne Gore i Crnogoraca ma de oni bili, stoga smo Vam na tom neizmjereno zahvalni.»

Iz telegrama Predsjednika Udruženja Crnogoraca Beograda g. Branislava Mrvaljevića

«Najsrdanije čestitam 20-tu godišnjicu Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb. Mnogo ste uradili na promociji Crne Gore u Hrvatskoj. Želim vam još puno uspjeha u vašoj izuzetnoj misiji.»

Iz telegrama gospođe Sonje Đonović

Danas slavimo i nije ni mjesto ni vrijeme da govorimo o problemima koje smo imali, a vjerujte mi to, i znamo da je bilo i neugodnih situacija u kojoj su se članovi Društva i Društvo kao cjelina nalazili. O tome ćemo govoriti možda drugom prilikom.

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina iz 2002. stvoreni su pravi okviri za djelovanje i otvoren prostor za ostvarivanje kulturne autonomije koji je Društvo velikim dijelom i realiziralo.

Dame i gospodo, dragi prijatelji, treba naglasiti da bi bilo sve teže postići da nismo imali podršku nekih institucija Republike Hrvatske, a naročito podršku našeg Zagreba. Koristim priliku da se posebno zahvalim gradonačelniku Grada Zagreba gospodinu Milanu Bandiću i njegovim suradnicima na razumijevanju i podršci u realizaciji svih naših značajnih aktivnosti.

Ograničeno vrijeme mog obraćanja onemogućava me da pojedinačno navedem i one koji su financijski pomagali aktivnosti Društva, no siguran sam da će se oni prepoznati i da mi neće zamjeriti.

PREDSJEDNICI DRUŠTVA „MONTENEGRO“ ZAGREB

Uroš Golubović

Ljubomir Kuljača

Veselin Vujović

Danilo Ivezić

Dušan Mišković

Smatram potrebnim pomenuti i ljude koji su u ovom razdoblju vodili Društvo, a to su: Uroš Golubović, prvi predsjednik Društva, zatim Ljubomir Kuljača, Veselin Vujović, Danilo Ivezić i Dušan Mišković.

Sva ova aktivnost ne bi bila moguća bez pojedinaca, onih koji su svojim zalaganjem i aktivnošću u proteklom periodu dali neizbrisiv pečat Društvu Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb. Dvadeset godina je i prigoda da se nekim od njih zahvalimo na tome. Predsjedništvo Društva je temeljem Odluke o

Laureati Velike plakete Društva:
Ilija Miloško, Strahinja Marović i Dimitrije Popović

ustanovljenu priznanja donijelo odluku da se **VELIKA PLAKETA DRUŠTVA** dodijeli slijedećim članovima: **Peru Budaku**, književniku (*posmrtno*), **Urošu Goluboviću**, sveučilišnom profesoru (*posmrtno*), **Emici Marović** (*posmrtno*), **Pavlu Spasiću** (*posmrtno*), **Strahinji Maroviću**, **Iliji Milošku** i **Dimitriju Popoviću**.

I na kraju, uz napomenu da je priznanje **VELIKA PLAKETA DRUŠTVA** osmislio Dimitrije Popović, a otisnuta je u studiju Dragog Savičevića, zahvaljujem na pažnji.

Živjeli!»

PREDSTAVLJANJE KNJIGE „POKRET ZA NEZAVISNU EVROPSKU CRNU GORU“

Knjigu „*Pokret za nezavisnu evropsku Crnu Goru – dokumenta*“ – koja govori o putu i načinu obnove crnogorske nezavisnosti, a koju je proljetos objavila Matica crnogorska i priredili je Rade Bojović, Branko Lukovac i Marko Špadijer – predstavili su: prof. emer. dr. sc. Veselin Aga Simović, a zatim gg. Branko Lukovac i Rade Bojović, nekadašnji koordinatori Pokreta.

Riječ prof. emer. dr. sc. Veselina Simovića:

OPTIMIZAM O USPJEŠNOM ISHODU REFERENDUMA O SAMOSTALNOSTI CRNE GORE BIO JE UTEMELJEN

«Dame i gospodo, cijenjeni prijatelji!

Mi danas ovdje predstavljamo knjigu u kojoj su opisane aktivnosti Pokreta za nezavisnu evropsku Crnu Goru u borbi za obnovu crnogorske državnosti. Izjašnjavanje na Referendumu prije nešto više od četiri godine bio je „zvjezdani trenutak“ iskaza crnogorske samosvijesti. Tome je prethodila dvogodišnja intenzivna aktivnost Pokreta, koji je bio jedinstvena demokratska građanska akcija. Bio je jedinstven ne samo po smišljenoj i razgranatoj aktivnosti nego i po tome što je na vrhuncu svoje popularnosti odlučio da se raspusti. Pri osnivanju Pokret je deklarirao svoju misiju – osamostaljenje Crne Gore. Ubrzo nakon Referenduma održanog 21. maja 2006., već u junu iste godine Pokret je prestao da postoji.

Knjiga o kojoj je ovdje noćas riječ podsjetnik je na djelovanje Pokreta. Sa zadovoljstvom ističem činjenicu da smo se i mi Crnogorci građani Hrvatske uključili u aktivnosti Pokreta od prvih dana njegovog djelovanja, sa željom da ugradimo barem jednu ciglu u građevinu samostalne i nezavisne države Crne Gore.

S ponosom ističem činjenicu da sam kao jedan od trojice članova Savjeta Pokreta iz Hrvatske (članovi su još bili Dimitrije Popović i Mirko Kovač) lično učestvovao na konstitutivnoj sjednici Savjeta i tom prilikom (28.1.2005.) govorio u ime inozemnih članova Savjeta. Dopustite mi da ovom prilikom citiram prvi pasus mog izlaganja na toj sjednici:

„Dozvolite mi da u ovom kratkom obraćanju prije svega izrazim zadovoljstvo

što sam danas u tako odabranom društvu, ne samo s obzirom na intelektualni potencijal i moralni dignitet onih koji ga čine, nego i s obzirom na činjenicu da je društvo na ovom skupu ujedinjeno u plemenitoj težnji da se jednoj staroj i u povijesti afirmiranoj državi vrati status evropske i svjetske državne cjeline koji joj je nasilno oduzet početkom prošlog stoljeća“.

O uključenju Crnogoraca građana Republike Hrvatske u aktivnosti Pokreta ima u knjizi dosta podataka. Ističem činjenicu da je tema podrške crnogorskoj težnji za državnom samostalnošću bila zastupljena na brojnim crnogorskim skupovima u Hrvatskoj. Osim Petrovdanskih i Lučindanskih susreta skupovi podrške održavani su u Zagrebu, Rijeci, Splitu, Peroju, Puli, Karlovcu, Vodnjaju. Centralna manifestacija podrške Pokretu održana je u prepunoj dvorani Novinarskog doma u Zagrebu pod nazivom *Evropska budućnost Crne Gore*. Na skupu su bile prisutne mnoge hrvatske istaknute ličnosti, a i Crnogorke i Crnogorci iz mnogih hrvatskih područja. Na toj manifestaciji koju je organiziralo Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba u ime Pokreta govorili su: Branko Lukovac, Rade Bojović, Muhamed Spuža i don Branko Sbutega.

Na svim skupovima i priredbama u Hrvatskoj na kojima je davana podrška državnoj nezavisnosti Crne Gore sudjelovali su članovi Savjeta Pokreta i mnogi umjetnici iz Crne Gore. Na jednom od tih skupova – susreta naš je gost bio ondašnji potpredsjednik Skupštine Crne Gore, sada nažalost pokojni Dragan Kujović. Citiram početak njegovog govora:

„Srdačno vam zahvaljujem u ime crnogorske delegacije na pozivu da naš praznik, Dan crnogorske državnosti proslavimo s vama. Privilegija je sama mogućnost da sa vama, ovdje u Kršanu, obilježimo Dan crnogorske državnosti, 13. jul, koji je sinteza vjekovne crnogorske borbe za časno nacionalno ime i državu, to je neboriv i zauvijek potvrđen dokaz crnogorskog nacionalnog i državnog identiteta, čije ljudske poruke izviru iz naše istorije i onog najvrjednijeg u njoj“.

Za sve naše skupove karakterističan je optimizam o uspješnom ishodu referenduma o samostalnosti Crne Gore, iako je intimno kod svakog od nas postojala bojazan da će nam ta posljednja šansa propasti. Ta je bojazan i pojačana nakon oktroiranja odnosa glasova 55:45. Pokazalo se, međutim, da je optimizam bio utemeljen.

U ovom obraćanju neskromno sam iskoristio priliku da možda i prenaglasim ulogu Crnogoraca iz Hrvatske u aktivnostima podrške nezavisnosti Crne Gore. Međutim, sve što sam rekao nalazi se u knjizi koja se večeras predstavlja. U njoj je navedeno preko 30 imena Crnogorki i Crnogoraca iz Hrvatske koji su se naročito isticali u aktivnostima podrške državnoj samostalnosti Crne Gore.

O sadržaju knjige više ćete čuti od dvojice koordinatora Pokreta – Branka Lukovca i Rada Bojovića koji su i koautori knjige. Ovom prilikom želim istaknuti njihovu koordinatorsku ulogu kojom su zajedno s Markom Špadijerom uspješno vodili i usmjeravali aktivnosti Pokreta. Posebno bih na kraju i ovaj put istaknuo Branka Lukovca koji je prekinuo svoj diplomatski status ambasadora u Rimu da bi se u potpunosti posvetio aktivnostima Pokreta za nezavisnu evropsku Crnu Goru.

Zahvaljujem!»

NAJVEĆE PRIZNANJE I ZAHVALNOST NACIONALNOJ ZAJEDNICI CRNOGORACA HRVATSKE I DRUŠTVU „MONTENEGRO“ ZAGREB

«Dragi prijatelji Crne Gore, članovi Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“, članovi NZCH, dragi gosti!

Želim da izrazim posebno zadovoljstvo što se ponovo nalazim u vašoj sredini i što imam čast i zadovoljstvo da prisustvujem proslavi dvadesete godišnjice formiranja Društva „Montenegro“. To je zaista izuzetan jubilej, na čemu vam iskreno čestitam, jer ako se danas obilježava i 19 godina sjećanja na Vukovar, na grad-mučenik i grad-heroj, to govori o vremenu kada je ovo društvo formirano. I ono

je – to smo čuli – odigralo izuzetnu ulogu da pomogne građanima Hrvatske porijeklom iz Crne Gore da se snađu u tim teškim vremenima, kada je Hrvatska morala slijediti put koji je značio odbranu svoje zemlje od agresije, od ekspanzionističke politike, od zločina, a istovremeno je moralo da prati dešavanja u matici koja je tada bila talac, doduše dobrovoljni talac, politike koja je dovela do ratova. To društvo je pomoglo građanima da se, i kroz vas ovdje, sačuva imidž Crne Gore i Crnogoraca, a onda – kada je došlo do „vraćanja Crne Gore sebi“ i opredjeljenja ka nezavisnosti – da bude izvanredno značajan činilac u mobilizaciji svih snaga, ne samo u Hrvatskoj nego i u Evropi, da dopinese da se sakupi dovoljno snaga da i Crna Gora konačno preuzme sudbinu u svoje ruke. Želio bih da kažem da smo mi u Pokretu imali u Nacionalnoj zajednici Crnogoraca, u Društvu „Montenegro“ jednu od najaktivnijih organizacija građana u drugim državama, uopšte među iseljenicima, među dijasporom – kako se to danas kaže.

U ime priređivača knjige bih želio da se zahvalim na pozivu da mi prisustvujemo i svečanosti obilježavanja dvadeset godina Društva „Montenegro“ i istovremeno da predstavimo knjigu „Pokret za nezavisnu i evropsku Crnu Goru“, ovdje u Zagrebu, u susjednoj i prijateljskoj Hrvatskoj.

Cijenili smo da je važno da se sakupe i na jednom mjestu objave informacije i dokumenti o Pokretu i tom istorijskom pregnuću i dostignuću Crne Gore. Iz više razloga.

Prvo, to je naš dug prema Crnoj Gori i hiljadama aktivista Pokreta, iz svih krajeva Crne Gore, ali i iz drugih zemalja koji su bili dio Pokreta, u njihovom zajedničkom htijenju i putu ka nezavisnoj Crnoj Gori. Činili su to zbog privrženosti nezavisnosti Crne Gore, bez bilo kakvog pritiska, interesa, materijalne ili karijerne nadoknade.

I drugo, zbog istine o putu i načinu obnove crnogorske nezavisnosti, koja se ne smije previdjeti ni zaboraviti. Pitanje je da li bi Crna Gora iskoristila tu posljednju priliku da nije, gotovo pune dvije godine ranije, pokrenuta i nametnuta inicijativa i, potom, formiran Pokret kao najširi okvir, osnova i snaga okupljanja i angažovanja građana Crne Gore radi obnove nezavisnosti.

O stvaranju, djelovanju, iskustvu Pokreta. U knjizi su iznijete ocjene i objašnjenja okolnosti koje su dovele do stvaranja tako širokog fronta snaga za nezavisnost, što je kasnije rezultiralo u formiranju Pokreta. Ovom prilikom istakao bih neke neposredne povode.

Najprije, to je bilo oštro i uporno protivljenje Evropske Unije, odnosno briselske administracije ideji saveza suverenih država i nezavisnosti Crne Gore, još od promjena u Srbiji oktobra 2000. godine, što je bilo formalizovano stavom EU januara 2001. godine kojim je podržan predlog Koštunice o očuvanju SRJ. Na toj osnovi Solana je, u ime EU, nametnuo, a rukovodstvo Crne Gore prihvatilo, okvir Državne zajednice, marta 2002. godine. To je, realno, bila velika prijetnja budućnosti Crne Gore.

Drugi razlog bio je u slabom i ranjivom pregovaračkom položaju vlasti Crne Gore u suočavanju sa Evropskom Unijom, odnosno u spremnosti naših pregovarača da popuštaju i prihvataju rješenja koja je, u dogovoru sa Koštunicom, nametao Brisel. Radi toga je izostao obećani referendum 2001. ili 2002. godine.

I treće, nakon formiranja Državne zajednice SCG, u Crnoj Gori je pao entuzijazam za nezavisnost, a uvećavala se podrška novom okviru Državne zajednice. Dio independentističke javnosti i organizacija Crne Gore, bio je veoma razočaran u vlast i otvoreno je sumnjao u iskrenost njenog opredjeljenja za nezavisnost Crne Gore, te nije bio spreman na saradnju sa vlasti. Takav opasan trend se morao zaustaviti.

Ove okolnosti, kao i mogućnost koja je ostavljena Crnoj Gori i Srbiji u Ustavnoj povelji o Državnoj zajednici da se, nakon perioda od tri godine, mogu izjasniti da li žele ostati u Državnoj zajednici ili na referendumu odlučiti o nezavisnosti, bili su motiv da, u sredinama opredjeljenim za nezavisnost Crne Gore, otpočinu konsultacije o načinima objedinjavanja svih snaga kako bi se: povratila nada i energija, izvršio pritisak za organizovanje Referenduma, preduzele blagovremene i opsežne pripreme i iskoristila posljednja šansa.

Ali, nije bilo lako sprovesti u djelo namjeru da se okupe, u jedinstvenom frontu, sve suverenističke snage, svi oni koji teže nezavisnoj Crnoj Gori.

Iz redova partija na vlasti bile su prisutne sumnje, pa i otpori formiranju i djelovanju Pokreta. Postavljana su pitanja: otkud pravo Pokretu da od njih preuzme taj istorijski zadatak. Isticane su primjedbe na opredjeljenje da se Pokret organizuje i u opštinama, očito zbog bjazni da bi takva institucionalizacija Pokreta mogla da se, kasnije, pretvori u partiju. Naš odgovor bio je da nam je isključivi motiv da okupimo sve snage u najširi front kako bi iskoristili po svoj prilici posljednju šansu koja nam je ostavljena. A nijesmo sigurni u sposobnost koalicije na vlasti, da može taj veliki zadatak sama i sa uspjehom izvršiti. Saopštili smo da nemamo političkih ambicija da postanemo partija i učestvujemo u vlasti, već da ćemo, kao Pokret, uspješnim završetkom Referenduma, završiti i našu misiju i rasformirati Pokret.

Nadalje, bili smo obeshrabrivani u našim nastojanjima da u Pokret obuhvatimo i one koji su bili oštri kritičari vlasti. Ali, mi u Koordinaciono-izvršnom tijelu nijesmo odustajali od te namjere. Bili smo uporni u nastojanjima da okupimo sve suverenističke snage. Bilo je prigovora na naš angažman prema iseljenicima, kao i pojedinim političkim snagama iz Srbije, uz ocjene da je nepotrebno i neracionalno angažovanje Pokreta izvan Crne Gore, da to ne bi dalo vredne rezultate, a trošilo bi dragocjena sredstva, što je bila pogrešna procjena i mi je u Pokretu nijesmo prihvatili.

Na drugoj strani, nije bilo jednostavno ubijediti pojedine suverenističke snage i medije da, u interesu stvaranja širokog i snažnog, jedinstvenog pokreta, sarađuju u vođenju planiranih aktivnosti usmjerenih ka vraćanju povjerenja i energije, te zajedničkog djelovanja sa partijama na vlasti u mobilizaciji svih snaga za nezavisnost. Na kraju predložili smo moratorijum na međusobne napade, optužbe i diskreditovanja do održavanja Referenduma što je bilo prihvaćeno i poštovano.

Sve ove i druge otpore Koordinaciono-izvršni tim Pokreta uspio je da savlada, da proširi bazu Pokreta, okupi gotovo sve snage u Crnoj Gori i izvan nje, što je bilo od presudnog značaja za ostvarivanje bez presedana visokog procenta većine koji je suverenističkom dijelu Crne Gore bio nametnut, te za konačan uspjeh Referenduma.

Šta je imalo poseban značaj u djelovanju Pokreta i uspjehu Referenduma? Jedna od ključnih

odrednica Platforme djelovanja Pokreta, bilo je opredjeljenje za pozitivnu akciju, za toleranciju prema drugačijim uvjerenjima i stavovima, energično suprotstavljanje govoru i jeziku netrpeljivosti, uvreda i mržnje sa bilo koje strane, a prije svega od strane onih koji djeluju u ime Pokreta. Ona je proizlazila iz shvatanja i prilaza da je nezavisna Crna Gora interes svih njenih građana, da ona treba da bude prostran i ugodan dom za sve zajednice, kulture, vjere, politička opredjeljenja – osim anticivilizacijskih. A da argumenti onih koji su za samostalnu državu i onih koji su za očuvanje državne zajednice treba da se suoče, da jedni druge saslušaju u atmosferi tolerancije. Odluka većine na Referendumu, kakva god bila, treba da bude potvrda demokratskog postupka i vrijednosti: bez gubitnika i poraženih, već da se svi osjećamo kao pobjednici, kako bi, nakon takve odluke, otpočeo put ujedinjavanja Crne Gore oko njene bolje sutrašnjice. Pokret kao cjelina, kao forum, toga se dosljedno pridržavao. Uvjereni smo da to i u sadašnjem i u budućem vremenu mora biti put i dio nove kulture političkog dijaloga i djelovanja u Crnoj Gori.

Na osnovama širine fronta snaga koje smo objedinjavali u Pokretu za nezavisnost kao i opredjeljenja za pozitivnu kampanju i tolerantan dijalog – sljedeći zadaci bili su za Pokret od naročitog značaja.

Prvo, to je djelovanje u bazi društva, tamo gdje ljudi žive i rade, na pridobijanju za nezavisnost i onih koji su se uzdržavali od glasanja, nezainteresovanih za politiku, ili razočaranih, bez nade, ali i onih koji su imali drugačija uvjerenja. To je bio razlog za formiranje pokreta u svim opštinama Crne Gore, a ponegdje i ogranaka u mjesnim zajednicama.

Drugo, mladi ljudi su, od samog početka, bili jedna od najznačajnijih grupa u djelovanju Pokreta, polazeći od uvjerenja da bi oni trebalo da budu najviše zainteresovani za budućnost Crne Gore, za državu u kojoj će tražiti i nalaziti najbolje šanse za svoje stvaralačko ispoljavanje.

Treće, izuzetno je veliko i značajno, možda i presudno, bilo angažovanje, kao i doprinos iseljenika i njihovih organizacija tokom višegodišnjih napora da se pridobije razumijevanje i podrška međunarodnih činilaca za pravo i nastojanja građana Crne Gore da se obnovi nezavisnost i osigura ravnopravno mjesto Crne Gore u zajednici slobodnih naroda. Oni su u svojim sredinama stvarali ogranke Pokreta, sticali saveznike, prikupljali i upućivali Pokretu novčana sredstva, pripremali promotivne skupove, te organizovali dolazak na Referendum rekordnog broja glasača iz svojih sredina. Ovakav odnos imao je snažno podsticajno dejstvo i u redovima šireg javnog mnjenja u Crnoj Gori, mnogostruko veće od broja iseljenika koji su došli na glasanje.

U ovoj prilici želim, u ime ljudi koji su vodili Pokret, da odam najveće priznanje i zahvalnost Nacionalnoj zajednici Crnogoraca Hrvatske, Društvu Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“, kao i velikom broju građana Hrvatske, kako onih crnogorskog porijekla, tako i drugih, koji su se pokazali kao istinski prijatelji Crne Gore i pružali dragocjenu podršku i pomoć Pokretu i građanima Crne Gore u ovom njihovom pregnuću. Ovakav izuzetan odnos i angažman ogledao se i u okolnosti da su iz Hrvatske, u rukovodećem tijelu, Savjetu Pokreta, bila tri ugledna člana: prof. dr. Veselin Aga Simović, slikar Dimitrije Popović i književnik Mirko Kovač. To ne samo što je pružilo veliki doprinos konačnom uspjehu, već je ugradilo Hrvatsku, njene građane, i posebno one porijeklom iz Crne Gore i njihove organizacije u pouzdane temelje novih prijateljskih odnosa, partnerstva i savezništva naše dvije susjedne zemlje. I zato Crna Gora mora poštovati i biti zahvalna Nacionalnoj zajednici, Društvu „Montenegro“, regionalnim i gradskim društvima, kao i svim građanima Hrvatske koji su razumjeli to vrijeme i naše težnje i pružili nam nemjerljivu podršku.

Na kraju – pogled unazad – jesu li ispunjena očekivanja? U prigodama nakon Referenduma, postavljaju se pitanja koliko su stvaranjem nezavisne Crne Gore, ispunjene nade i očekivanja njenih građana, onih koji su vjerovali da će suverena Crna Gora graditi bolje, pravednije, uspješnije društvo nego je bilo do tada. Na tim je premisama i sa takvim očekivanjima i obećanjima sačinjena Platforma na kojoj su u Pokretu bile okupljene najšire snage.

Treće, Crna Gora je već u ovom, relativno kratkom periodu, pokazala da ima dovoljno ljudskih i materijalnih resursa, da se može sasmostalno ubrzano razvijati kao održiv sistem, bez zavisnosti od tuđeg izdržavanja i pomoći. Takođe je pokazala da kao takva može uspješnije ispunjavati obimne i složene zadatke na putu integracija u šire političke, bezbjednosne i ekonomske cjeline. Predlog Evropske komisije Savjetu da prihvati kandidaturu Crne Gore za članstvo u Evropskoj Uniji, uvjerljiva je potvrda ovih ocjena.

I četvrto, rješavanje državnog pitanja omogućilo je da se znatno umanje unutrašnja sukobljavanja i podjele koje su prijetile odnosima i miru u Crnoj Gori; te da sve značajne političke snage vremenom prihvate nezavisnu Crnu Goru, sa realnim izgledima da se u budućnosti u potpunosti okrenu traženju puteva i načina njenog ubrzanog razvoja.

U protekle četiri godine, do udara opšte ekonomske krize, ostvareni su vrijedni rezultati u privlačenju inostranih ulaganja, smanjivanju stope nezaposlenosti, podizanju prosječnog standarda, u makroekonomskoj stabilnosti. Ipak, izgradnja pravednijeg, uspješnijeg, više demokratskog, boljeg društva, dugotrajan je i složen proces. Trajaće znatno duže i biti mnogo teže izmijeniti nepovoljnu strukturu privrede, riješiti probleme proizašle iz neuspješnih privatizacija, značajnije smanjiti velike disproporcije u razvoju Sjevera i Juga, kao i ogromne socijalne razlike i siromaštvo, ukloniti prijeteci težak imidž kriminala i korupcije koji prati Crnu Goru, reafirmisati istinske vrijednosti i sprovesti dublje reforme u društvu.

Dalja demokratizacija našeg društva tijesno je povezana sa procesom izgradnje političkog ambijenta u kojem će sadašnja koalicija na vlasti dobiti ozbiljne konkurente i smjenjivati se sa onima koji nude bolje programe i sposobnosti za brži, uspješniji razvoj Crne Gore, istinsku brigu za njen prostor i održivo korišćenje resursa, integrisanje u šire političke, bezbjednosne i ekonomske cjeline, afirmaciju naše države, vladavinu prava i dobre vlasti.

Nema nikakve sumnje da je obnova nezavisnosti Crne Gore, na demokratski, miran način, uz prisustvo brojnih posmatrača iz Crne Gore i svijeta, jedan od najvećih događaja i uspjeha u savremenoj istoriji Crne Gore. Već samim tim ostvarenjem, ne samo što su ispunjena nadanja generacija, već su stvorene pretpostavke uspješnijeg sveukupnog ekonomskog i društvenog razvoja Crne Gore.

Predstavljajući vam ovu knjigu, mi se nadamo da smo ne samo izvršili jedan naš dug, obavezu prema svima koji su činili Pokret i dali veliki doprinos obnavljanju nezavisnosti Crne Gore, kao i prema svim građanima Crne Gore – već da smo, takođe, učinili prvi korak u podsticanju drugih da pišu na temu nezavisnosti Crne Gore i važnosti koju može imati napor da se, u budućim poduhvatima okrenutim razvoju Crne Gore, objedine sve snage koje su okrenute i privržene takvim ciljevima.»

OBNOVLJENA CRNOGORSKA DRŽAVA NIJE DANAS UGROŽENA, ALI NIJE NI KONSOLIDOVANA

Pridružujući se čestitkama povodom dvadesetogodišnjice Društva „Montenegro“, Rade Bojović je najavio kako neće pričati o tome kako je bilo prije četiri godine i koliko je to historijski značajan datum za Crnu Goru, nego da će iskoristiti priliku da prisutne upozna sa rezultatima «jednog istraživanja javnog mnjenja koje je završeno prije 3-4 mjeseca (prvo te vrste u posljednjih 20 godina u Crnoj Gori, a urađeno je u organizaciji Matice crnogorske), koje je pokušalo po prvi put dubinski da odgovori na to kako, četiri godine nakon nezavisnosti, građani Crne Gore vide savremenu Crnu Goru u identitetskom smislu. Rezultati istraživanja

su i upečatljivi i protivrječni i opominjući i ohrabrujući istovremeno i govore u kom pravcu treba da se razvija crnogorska državna politika ako ne želimo da nam se nikad više ne ponove one najružnije storije iz crnogorske bliže i dalje prošlosti.»

Osvrćući se prvenstveno na rezultate tog istraživanja koji se odnose na pitanja države, nacije, jezika i crkve (dakle na temeljne, ali ne i jedine, stubove identiteta jednog društva), Rade Bojović je najprije naveo da prema njima 52% građana Crne Gore u ovom momentu podržava njenu nezavisnost i – komentarišući da bi to, „prevedeno“ na referendumski rezultat, značilo bi da bi nekih 57% građana Crne Gore glasalo danas za njenu nezavisnost – istakao: «To pokazuje naravno da, s jedne strane, imamo mali rast i uslovnu stabilnost državnog pitanja, ali s druge strane pokazuje u kojoj mjeri i dalje postoji jak otklon crnogorske nezavisnosti od onih građana koji su bili protiv toga i od onih političkih snaga koje su tada personifikovale jedan unionistički stav, stav zajedništva sa Srbijom. Znači, tu se stvari sporo mijenjaju, iz raznih razloga naravno, ali ovo je jedan „skor“ koji treba imati u vidu uvijek u analizi konsolidacije savremene crnogorske države. Prosto, on govori o tome da je država još uvijek ranjiva, a ranjiva je još više i stoga što istraživanje pokazuje jednu snažnu vezanost proindependističke populacije za vladajuće političke strukture, pokazuje nam se ono što smo imali i u prethodnoj historiji da „dok traje partija, traje i država“, tako da se i ovoga puta u ranoj fazi obnove crnogorske države vidi da oko 63% građana koji su se izjašnjavali na ovom istraživanju sudbinu države još uvijek vezuje za održivost vladajuće koalicije. S jedne strane to jeste podatak koji može da ohrabruje u smislu da postoji jedna politička struktura koja ima toliku podršku, ali s druge strane govori o tome u kojoj mjeri postoji otpor vezivanju partijskog okvira za državni identitet.»

Rade Bojović je dalje rekao da će biti vrlo zanimljivo kako će se u narednom periodu odvijati „dovršavanje“ crnogorskog nacionalnog identiteta; naime: «Istraživanje je pokazalo da u ovome momentu, kad je u pitanju nacija, oko 30% građana Crne Gore sebe doživljava kao samobitan, autentičan, državotvoran narod, sa nespornom historijskom tradicijom. Oko 30% smatra da su Crnogorci nacija koja je proizašla iz srpskog etničkog korijena (pri tome oko 11% negira i samo postojanje crnogorskog naciona i smatra da je on dio srpskog nacionalnog korpusa u širem smislu, dok 17% smatra da je crnogorska nacija neupitna, ali je vezana za srpski etnički korijen). Najzad, 1/3 građana se vezuje za Crnu Goru na jedan politički način, način koji nije vezan za nacionalni i kulturni identitet, već je vezan za respektovanje crnogorske države kao takve, njenih političkih institucija i veze koja proizlazi iz samog državljanstva („svi smo mi Crnogorci“).»

Zadržavajući se u svom izlaganju i na pitanju jezika, Rade Bojović je kazao: «Što se tiče jezika, zanimljivo je da, za razliku od popisa stanovništva iz 2003. godine, u ovom istraživanju smo po prvi put dobili omjer snaga koji je ohrabrujući sa stanovišta crnogorske samobitnosti, a to je da je gotovo izjednačen broj građana koji tvrde da govore srpskim i crnogorskim jezikom: 41% je rekao da govore srpskim jezikom, a oko 39% po prvi put je izjavilo da govori crnogorskim jezikom, pri čemu 45% smatra neupitnom činjenicu da je crnogorski jezik službeni jezik (po Ustavu Crne Gore), što je jedna stabilna politička većina, jer to osporava svega nekih 25-26%. Pokazuje se, na jedan neobičan način, da vrlo često nešto što poprima obilježje ustavnosti, legitimiteta, legalnosti olakšava rješavanje identitetskih pitanja.»

S obzirom na aktuelnu reformu jezika (standardizaciju), zanimljivo je bilo čuti da je jedna „tvrda“ manjina (oko 30%) za standardizaciju, za jezičku reformu, dok je oko 35% onih koji su „tvrdo“ protiv. Ostatak je manje-više neutralan i on je uglavnom vezan za druge nacionalne zajednice. Ipak, koliko god da su usporeni, trendovi oko jezika idu ka nespornoj normativizaciji i standardizaciji crnogorskog jezika.

Kada je u svom izlaganju R. Bojović došao do najtežeg pitanja – pitanja statusa SPC – podvukao je kako je ono najmanje unutrašnje crnogorsko pitanje, jer se tiče odnosa zvanične Crne Gore i Srbije; međutim: «Za sada postoji jedan bijeg od rješavanja tog pitanja, ali ono ni na kraće staze (da ne govorim dugoročno) neće moći da se „gura pod tepih“. Ono se neće moći riješiti u Crnoj Gori bez određenog vida državne intervencije, u smislu kvalitetnog posrednika za rješavanje tog pitanja. Naravno, to zahtjeva drugačiju politiku, traži jednu vrstu jasnog političkog stava onih koji o tome odlučuju. Sada to u Crnoj Gori ne postoji.» No, ohrabrujuća je činjenica da : «Istraživanje pokazuje ... da se gubi tlo ispod nogu oficijelnoj SPC, jer 2/3 građana traži da se to ekumenistički riješi i da status CPC i SPC bude normativno jednak, a da građani imaju sopstveni vjerski izbor.»

Rezimirajući rezultate istraživanja, Rade Bojović je kazao: «Možemo zaključiti da obnovljena crnogorska država nije danas ugrožena, ali nije ni konsolidovana. Ona traži da onaj dio unionističkih političkih snaga u procesu koji je pred nama „prelomi“ i shvati da je to jednako njihova država kao i onih koji su glasali „za“ 21. maja 2006. godine.», potom je dodao kako će «vrijeme koje je pred nama (jer novi popis je u aprilu iduće godine) pokazati da li će crnogorska nacija imati paradoks da jedan od najstarijih državotvornih naroda u Evropi nije nacionalno konstituisan, da crnogorsko nacionalno pitanje nije dovršeno pitanje», te je iznio vlastito uvjerenje da «trendovi pokazuju da je pred nama historijska šansa da se ta identitetska pitanja, koja su Crnu Goru mučila čitav jedan vijek, konačno skinu s dnevnog reda. Dodatni je problem što ova pitanja definitivno utiču i na kvalitet politike, ona se reflektuju na ekonomiju, na crnogorska evroatlantska opredjeljenja, na odnose prema susjedima itd. Zato je za Crnu Goru veoma važno da u narednoj dekadi ne bježi od rješavanja tih pitanja i da zaustavi trend „topljenja“ crnogorske nacije: oko 26-27% Crnogoraca se „istopilo“ u periodu 1971. - 2003. (68% se nacionalno izjašnjavalo kao Crnogorci 71. godine, a po posljednjem popisu ih je bilo 43%). Mi odlično znamo da je to političko izjašnjavanje u Crnoj Gori, a ne etničko, ali je činjenica da to polako poprima definitivne nacionalne fizionomije i za perspektivu crnogorskog društva veoma je važno da se to u nekom razumnom roku skine s dnevnog reda.»

Svoje gotovo polučasovno izlaganje, koje je praćeno sa izuzetnom pozornošću svih prisutnih, Rade Bojović završio je riječima:

«Ono što je 21. maja 2006. godine – ja se nadam, ako ne vječno, a onda dugoročno – okončano jeste obnova crnogorske države, obnova jednog rama, ispravljanje jedne velike historijske nepravde. Ali sada ostaje da se taj ram popuni, da Crna Gora dobije onu sliku koja će njoj omogućiti trajanje, demokratski razvoj, dugoročnu državnu konsolidaciju, a kao takva može da bude samosvojan, stabilan politički igrač na evropskoj političkoj sceni.»

Napomena. Podaci o ovom istraživanju javnog mnjenja o identitetskim stavovima građana Crne Gore objavljeni su – u rubrici „Istraživanja“ i sa komentarima Rada Bojovića – u najnovijem broju časopisa za društvena pitanja, nauku i kulturu „Matica“ (čiji je izdavač Matica crnogorska).

NASTUP ZBOROVA „MONTENEGRO“ I „BULBULI“

U drugom djelu svečanosti obilježavanja dvadesetogodišnjice Društva, nastupili su – u prepunoj Velikoj dvorani Češkog narodnog doma u Zagrebu – Pjevački zbor „Montenegro“ Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb i Pjevački Zbor „Bulbuli“ Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske „Preporod“ Zagreb, pod umjetničkim vođstvom Ismeta Kurtovića i uz instrumentalnu pratnju Edina Džaferagića. Kako je to bila prilika da se obilježi i deseta godišnjica Pjevačkog zbora „Montenegro“, prisutnima se najprije obratio predsjednik Društva „Montenegro“ g. Dušan Mišković sljedećim riječima:

«Ideja o osnivanju i djelovanju folklorne sekcije Društva prisutna je, vjerojatno, već od prvih osnivačkih dana, jer programi rada nacionalnih manjina gotovo su nezamislivi bez ovog dijela aktivnosti u očuvanju, njegovanju i razvijanju folklorne baštine, prezentirajući je u raznim prigodama: okupljanjima, proslavama, manifestacijama.

Naš pjevački zbor osnovan je i započeo je sa radom koncem 2000. godine, skromno, uz desetak članova i posuđenu harmoniku i još skromnije poznavanje specifične i bogate crnogorske muzičke baštine. Entuzijazam prvih članica i članova, uz stručno vođenje muzičara Dimitrija Vojinovića, koji je vrijedno prebirao po crnogorskom folkloru, prikupljao notne i tekstualne zapise, dostajao je za prve godine rada.

Međutim, da bi pjevanje došlo do punine svog izraza, potrebni su bili solistice i solisti, pa se i tu uspjelo: Danica Čelebić, Milanka Bunčić, Čazim Asović, i glasom i stasom, ili obrnuto, doprinjeli su etabliranju zbora, zadovoljstvu slušateljstva, a izmamili bi i pokoju suzu.

Gdje smo danas?

Zbor „Montenegro“ ima oko 20-tak stalnih članica i članova (dalje: glasova), svoju harmoniku, stručnog voditelja Ismeta Kurtovića, svestranog glazbenika, čije pjesme poznajemo i cijenimo ne samo mi, u Hrvatskoj, već i generacije u prostoru cijele regije. Vrsna instrumentalna pratnja, pored Ismetove gitare, je i harmonika u rukama izuzetnog interpretata, našega Edina Džaferagića. Probe su svakog ponedjeljka, pronalaze se lijepe crnogorske pjesme, uz posebne aranžmane Ismeta Kurtovića, razbijaju se predrasude (onih koji ih imaju), o crnogorskoj muzičkoj baštini, kao simplifikiranoj, sa „dva tona“ i pjevanjem „s brda na brdo“. Nastupi zbora prešli su uobičajena mjesta i povode, pa se tako bilježi i prvi inozemni nastup (Kranj, Slovenija).

Potrebno je istaknuti već dulje vrijeme posebnu suradnju sa našim dragim prijateljicama iz ženskog zbora „Bulbuli“ Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske „Preporod“ Zagreb. Izaći iz svog dvorišta, sjetiti se susjeda-komšija, obogatiti nastup i posebnošću i kvalitetom nastupa, prijateljstvom među ljudima, znači jednu višu razinu djelovanja manjina. Zato im se i ovaj put najtoplije zahvaljujemo, jer su nas podržavali, zajedno sa nama putovali i nastupali, iako su morali odraditi i svoje posebne probe i nastupe.

Stoga, čestitamo zboru „Montenegro“ što je izdržao 10 godina, obogatio rad Društva, da i dalje nastavi svojom sve kvalitetnijom izvedbom, novim glasovima, da ukupan zbroj godina članstva bude po povećanju broja članova, a ne pojedinačnih godina.»

Poslije prigodnog obraćanja g. Miškovića, u umjetničkom djelu programa, Pjevački zbor „Montenegro“ izveo je više tradicijskih crnogorskih pjesama („Crnogorac“, „Još ne sviće rujna zora“, „Ivanova korita“, „Oj vesela veselice“, „Kladilo se momče i đevojče“), potom su oba zbora zajednički otpjevala nekoliko pjesama („Kraj Cetinja selo malo“, „Mila majko šalji me na vodu“, „Zvijezda tjera mjeseca“), da bi na kraju Pjevački zbor „Bulbuli“ otpjevao više sevdalinki sa svog najnovijeg CD-a („Ja prošetah šefteli sokakom“, „Jutros mi je ruža procvjetala“, „Zapjevala bulbul ptica“, „Moj dilbere“, „Lijepi li su mostarski dućani“). Cjelokupni nastup oba zbora bio je praćen snažnim aplauzima svih prisutnih, ali i „pripomaganjem“ u pjesmi od strane onih odvažnijih, posebno kad su „Bulbuli“ na kraju „zamandalili vrata“ – ovom, ali ne i budućim našim druženjima! – svima znanim stihovima o sudbini Suljagine Fate u jednom od mostarskih dućana.

U Češkom narodnom domu obilježeno i deset godina Zbora „Montenegro“

DVADESET GODINA DRUŠTVA CRNOGORACA I PRIJATELJA CRNE GORE „MONTENEGRO“ ZAGREB

... i već tada smo imali brojne izložbe,

Počinjalo se 90-tih u Vinogradskoj,

... učestvovali na Petrovdanima (Golubinjak, 2007.)

... bogami smo se i zorili (Platak, 2010.),

... slavili i Božiće i Uskrse,

... pjevali smo i u „Lisinskom“ (2001.),

... dočekivali smo mnoge uglednike (2007.),

... vazda se radujući i mladima i boljima!

... bili smo i „kongresmeni“ (Cetinje, 2000.)

... susreli se i 11. put o Lučindanu (2010.),

NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA RIJEKA PROSLAVILA PETNAEST GODINA RADA

Predstavljena Monografija 1995. – 2010.

Dvorana Filodrammatice bila je premalena za sve one koje su 14.12. željeli čestitati Nacionalnoj zajednici Crnogoraca Rijeka, njezinim osnivačima i članovima veliki jubilej, 15 godina postojanja. Bio je to lijep prizor jer je puna dvorana značila kako su ljudi prepoznali trud i volju članova da Zajednicu i njezine aktivnosti dovedu na zavidan nivo na kojem je danas.

Obilježavanju jubileja prisustvovali su mnogi uvaženi gosti: konzul Crne Gore u Republici Hrvatskoj Branimir Karadžić, predsjednik NZCH dr. Radomir Pavićević, predsjednik perojskih Crnogoraca Mihajlo Škoko, predsjednik zajednice Crnogoraca Pula i predstavnici vijeća crnogorske nacionalne manjine grada Pule te gosti iz Umaga. Prigodan govor održao je predsjednik NZC Rijeka, Jovan Abramović. Nakon njega uslijedilo je predstavljanje Monografije izdane povodom jubileja. O aktivnostima, uspjesima i željama za budućnost govorili su gospoda Abramović i Pavićević te jedan od autora Monografije, Čedomir Janković te predsjednik Vijeća crnogorske nacionalne manjine PGŽ Vukašin Jaramaz i predsjednik Vijeća crnogorske nacionalne manjine grada Rijeke Dragutin Lakić. Promotori Monografije istaknuli su dosadašnja postignuća, a kao glavni cilj za budućnost bila je želja za uključivanjem mladih ljudi u rad Zajednice.

Nakon promocije Monografije uslijedio je kulturno-umjetnički program koji su obogatili naš mješoviti vokalni sastav „Montenegrini“ pod vodstvom Zorana Badjuka, klapa Drenova, također pod vodstvom gospodina Badjuka te posebna gošća, pijanistica Natalija Maritcheva. Kraj priredbe označilo je prigodno darivanje uvaženih gostiju i poziv predsjednika Abramovića da se skup premjesti u prostore Zajednice gdje je bila pripremljena mala zakuska i gdje je svaki član dobio svoj primjerak Monografije. Zajednicom se još dugo nakon toga širila pozitivna atmosfera, dobra volja i zadovoljstvo postignutim.

Sanja Lakić

Riječ mr. sc. Jovana Abramovića:

NAŠIM RADOM I PONAŠANJEM PREDSTAVLJAMO CRNU GORU!

«Početkom devedesetih godina prošloga stoljeća, raspadom Jugoslavije stvorili su se u Hrvatskoj politički uvjeti za okupljanje ljudi po nacionalnoj osnovi. U Zagrebu je osnovana prva Zajednica Crnogoraca 1990 godine. Pet godina kasnije u Rijeci je registrirana NZC Rijeka. Inicijativni odbor sastojao se od sedamnaest, za ono vrijeme, hrabrih ljudi na čelu sa gosp. Ivom Brajovićem, koji je i bio prvi predsjednik Zajednice.

Posmatrajući proteklih petnaest godina postojanja NZC Rijeke može se utvrditi da je Zajednica radila mnogo i kontinuirano te ispunjavala u cijelosti osnovne ciljeve iz statuta. Značajnu ulogu u našem radu imala je NZC Hrvatske sa svojih 10 članica. Surađivali smo sa ostalim zajednicama Crnogoraca ne samo Hrvatske već i Slovenije, a u zadnje vrijeme i Srbije. Suradnju smo proširili i na zajednice drugih nacionalnih manjina u Rijeci. Podršku smo imali od Gradskih i Županijskih struktura, tako da smo naše aktivnost proširili i na druge gradove Primorsko Goranske Županije. Posebno treba istaknuti dobre veze sa Crnom Gorom. Ugostili smo za naše kulturne manifestacije: pjevače, glumce, folkloriste, muzičare ozbiljne glazbe, književnike, znanstvenike, slikare i druge kako bi očuvali identitet i kako bi podigli naš ugled i ugled Crne Gore kao države.

Ovako široko naše djelovanje omogućeno je financijskom podrškom Savjeta za Nacionalne manjine Republike Hrvatske, Grada Rijeke, Primorsko Goranske Županije te sponzora.

U radu Zajednice u zadnje vrijeme veliku ulogu imali su članovi Gradskog i Županijskog Vijeća kroz zajedničke programe i aktivnosti. Funkcionirali smo na zavidnoj visini sa zajedničkim ciljem da što kvalitetnije realiziramo planirane programe.

Kako nastaviti dalje? Potrebno je prioritetno osmisliti programe za mlade kroz rad u sekcijama. Predviđa se da šahovska sekcija organizira školu šaha za najmlađe. Likovna sekcija u suradnji sa udrugom Veli pinel iz Kostrene oformit će likovnu radionicu u našem prostoru. Zbor Montenegrine će prilagoditi svoje programe prema mladima. Organizirati ćemo samo za mlade ekskurziju po Crnoj Gori.

U 2011. godini moramo se pripremiti za izbore Gradskog i Županijskog vijeća. Radimo na programima predizbornih aktivnosti kako u gradu Rijeci tako i cijeloj Županiji. Sve ove aktivnosti imaju za cilj da se mi Crnogorci integriramo u hrvatsko društvo uz očuvanje svog identiteta i integriteta kroz rad Zajednice „otvorenih vrata“ što nam je u zadnje vrijeme doprinijelo veći broj članova hrvatske i drugih nacionalnosti.

Moramo biti svjesni da mi ovdje predstavljamo, našim radom i ponašanjem, Crnu Goru koja izrasta u modernu evropsku državu!»

Riječ Čedomira Jankovića:

NA DOBROBIT I PONOS HRVATSKOG I CRNOGORSKOG NARODA

«Biti pripadnikom jednoga naroda ili etnosa jeste osobni doživljaj svake osobe. Etnička obilježja po tumačenju stručnjaka znače ukupna svojstva koja čine pripadnost jednoj etničkoj zajednici. U ta svojstva spadaju jezička, kulturna i/ili vjerska obilježja koja su različita od većine drugih naroda. Roditelji su ti koji stvaraju osjećaj pripadnosti i to prenose na djecu, pa tako opstaju običaji, jezik, kultura i vjera njihove pripadnosti. Tako se stvara osobni doživljaj otadžbine.

Dolazeći živjeti u ovaj kraj, svatko iz svojeg razloga i pod različitim okolnostima, svi smo mi sa sobom donijeli i svoje korijene – donijeli svoju pripadnost. To je vjerojatno jedan od razloga zašto smo se udružili u ovu Zajednicu – da sačuvamo svoja etnička obilježja. S korijenima donijeli smo ljubav za zavičajem, ali i

su sačinjavali Inicijativni odbor. Tako je gospodin Brajović s grupom istomišljenika poveo razgovore s potencijalnim članovima i poduzeo potrebne aktivnosti da se osnuje ogranak u Rijeci za područje Primorsko-goranske županije, sa sjedištem u Rijeci.

U tome su uspjeli. Osnivačka Skupština održana je 12. srpnja 1995, a registrirana je 12. rujna 1995. Ubrzo se Ogranak osamostalio ali je Zajednica ostala članicom Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske. Od 17 članova osnivača tri su iz gradova Županije – Crikvenica, Kraljevica i Brseč, ostalih 14 su iz Rijeke. Nažalost današnji dan nisu dočekala petorica od njih. Koristim ovu priliku da se u ime Zajednice zahvalim svima koji su sudjelovali u osnivanju Zajednice i pomogli njenom radu da bi dočekali današnju svečanost.

Petnaest godina nije puno, a nije ni malo. Petnaest godina amaterskog i volonterskog rada je za nama. Svih ovih 15 godina Zajednica se bavila slijedećim aktivnostima: informisanjem članstva i ostalih zainteresiranih (suizdavači smo i dopisnici za dvomjesečnik Crnogorski glasnik i dvogodišnjak Ljetopis crnogorski, imamo i web-stranicu i svoju e-mail adresu); izdavaštvom (izdali smo reprinte triju knjiga koje je zaista trebalo sačuvati od zaborava a čije je ponovno izdanje poslužilo propagandi osamostaljenja Crne Gore; suizdavači smo i u tri monografije: o Crnoj Gori, Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Rijeci); prezentacijom knjiga (u svojem izdanju i crnogorskih autora ukupno deset knjiga), a organizirali smo i prezentaciju crnogorske narodne nošnje; organizirali smo tribine i okrugle stolove (ukupno jedanaest s gostima iz Hrvatske i Crne Gore); kazališne predstave (osam predstava); tri koncerta evropski već poznatih mladih crnogorskih umjetnika; surađivali smo s gostima iz Crne Gore (družili se s kulturno umjetničkim i sportskim grupama, bilo ih je devet); organizirali smo svake godine Dane crnogorske kulture; obilježavali smo značajne crnogorske datume; organizirali smo svake godine Petrovdanski sabor Crnogoraca Hrvatske s gostima iz susjednih zemalja; priređivali smo likovne izložbe predstavljajući umjetnike iz Crne Gore, izvan Rijeke i iz Rijeke (godišnje desetak izložbi što u našoj galeriji što u drugim galerijama; izlagači su bili i akademski slikari i slikari amateri); posebno ističemo izvanrednu suradnju s Općinom Kastav i Općinom Kostrena koje su ustupale svoje prostore za prezentaciju umjetnika iz Crne Gore; organizirali smo Crnogorske večeri (književne, običajne i vezane za važne blagdane).

Zajednica je surađivala s organima, institucijama i pojedincima iz Republike Hrvatske, Primorsko-goranske županije i njenim gradovima i općinama, Rijekom, i iz Crne Gore, kao i s ostalim manjinama s ovih prostora, posebno Talijanima, Slovencima, Srbima, Rusinima. Surađivali smo i s drugim zajednicama i društvima Crnogoraca u Hrvatskoj, posebno Pulom, Perojem, Zagrebom.

naslage svekolikog iskustva svojih predaka. Sve to, netko uspješnije netko manje uspješno, prenosimo na svoje potomke.

Danas, s petnaestogodišnje distance, uvažavajući nemile događaje u okruženju s početka devedesetih, možemo bez skromnosti konstatirati da se radilo o smionom činu 17 Crnogoraca s prostora Primorsko-goranske županije koji su se odlučili da formiraju ovu Zajednicu. Ideja da se na ovim prostorima osnuje udruženje Crnogoraca kao nacionalne manjine stvorena je nakon što se u Zagrebu osnovala Zajednica Crnogoraca. Začetnik osnivanja zajednice u Rijeci bio je gospodin Ivan Brajović s nekoliko Crnogoraca koji

Ova je Zajednica dala svoj skromni doprinos osamostaljenju Crne Gore. Upriličili smo zajedno s našim Vijećem za Grad koncert podrške njenom osamostaljivanju. Upriličili smo i prijem nakon osamostaljenja. Sala je bila premalena da primi sve one koji su nam iskreno željeli čestitati.

Valja istaći dobru suradnju sa Spomeničkom knjižnicom i zbirkom Mažuranić-Brlić-Ružić kojoj smo poklonili 30-setak knjiga crnogorskih autora.

Bavili smo se i čuvanjem tradicija antifašizma. Savez antifašističkih boraca i antifašista Liburnije i Opatije od 1945. godine njeguju sjećanje i održavaju spomen obilježje palim borcima na obroncima Učke među kojima je i Svetozar Vučinić, Crnogorac. Zajedno sa SUBNOR-om i Udrugom antifašističkih boraca i antifašista Liburnije i Opatije i predstavnicima perojskih Crnogoraca i u ime svih Crnogoraca Hrvatske svake godine uoči 13. jula položimo cvijeće na tom spomen obilježju.

Jedno vrijeme, sedam godina za redom, organizirali smo Ljetnu školu za djecu i omladinu crnogorske nacionalnosti iz svih krajeva Hrvatske. Danas je ta škola organizirana u Crnoj Gori za svu djecu crnogorske dijaspore iz svijeta.

Danas uz Zajednicu uspješno djeluju već drugi mandat i naša Vijeća za PGŽ i Grad Rijeku. Suradnja je izvanredna, a ciljevi i zadaci su zajednički.

Sve ovo ne bi se moglo ostvariti bez dobre suradnje na svim stranama, Republici Hrvatskoj, Županiji i njenim gradovima i općinama, Rijeci, Crnoj Gori – njihovim institucijama i pojedincima, pa im se ovom prilikom najtoplije zahvaljujemo i preporučamo za daljnju uspješnu suradnju.

Svakako da su veliki doprinos našem uspješnom radu dali donatori kojih je bilo ne samo iz naše već i iz drugih županija. Hvala im što su svojim angažiranjem oplemenili naše programe.

Nadamo se da je sve ovo što smo radili bilo na dobrobit i ponos hrvatskog i crnogorskog naroda.»

LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

SVEČANOST U BISTRU

Želim da se danas razidemo kao bolji ljudi; ljudi koji cijene, prihvaćaju i poštuju različitost – poručila je predsjednica Županijske koordinacije za ljudska prava Marija Ledinski Anić, na svečanosti održanoj 10. prosinca u Bistri, u povodu Dana ljudskih prava.

Prisutne je, u ime domaćina, pozdravio načelnik općine Bistra Krešimir Gulić.

U ime crnogorske nacionalne manjine u Zagrebačkoj županiji nastupili su članovi Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, Milanka Bulatović i Danilo Bunčić, koji su čitali tekst Veljka Vlahovića „Teret rođenja“. Njihov nastup, u narodnoj nošnji, kao i tekst koji su govorili izazvao je veliki interes prisutnih.

DANI CRNOGORSKE KULTURE 2010

Koncert Tomislava Stanića u Zagrebu

GLASOVIRSKI RECITAL U MUZEJU „MIMARA“

U okviru aktivnosti obilježavanja dvadesete godišnjice svog osnivanja i djelovanja, Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „MONTENEGRO“ Zagreb, u suradnji s muzejom Mimara i dramskim umjetnikom Goranom Matovićem, organiziralo je 9. 11. 2010. godine klavirski recital crnogorskog pijaniste Tomislava Stanića u Muzeju Mimara u Zagrebu. Svjetski poznati umjetnik predstavio se djelima Mozarta, Beethovena i Chopina, priredivši svojim koncertom nezaboravno večer ljubiteljima muzike u Zagrebu.

TOMISLAV STANIĆ rođen je u Herceg Novom, 4. prosinca 1957. godine. Niže glazbeno obrazovanje završio je u rodnome gradu na Odsjeku za klavir, a potom i Klasičnu gimnaziju u Herceg Novom te Srednju muzičku školu „Luka Sorkočević“ u Dubrovniku (klasa profesora Iva Brandolice). Daljnje školovanje je nastavio na Muzičkoj akademiji u Beogradu gdje je studirao u razredu ruskoga pijanista i pedagoga, profesora Igora Laska. Kao dobitnik stipendije francuske Vlade, u akademskoj 1985./86. godini studirao je u klasi profesora Theodorea Parascivescoa. Magistrirao je na Utah University, država Utah, SAD, također kao stipendist, u klasama Gladys Rosenberg Gladstone i Douglasa Humphreysa. Pedagošku karijeru započeo je kao profesor glasovira u Muzičkoj školi u Herceg Novom, a zatim na Community College u Salt Lake Cityu. Nastupa solistički s glasovirskim recitalima te kao solist uz simfonijske orkestre (SAD, Hrvatska, Crna Gora, Srbija). Dobitnik je više međunarodnih nagrada i priznanja. Od 2001.g. živi i djeluje u New Yorku. Član je nacionalnih udruženja American Federation od Musician i American Music Teachers.

PROGRAM

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Sonata za glasovir u A-duru, br. 11, KV 331
(oko 1773.)

Andante grazioso – tema sa šest varijacija
Menuetto
Alla Turca: Allegretto (Rondo)

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Sonata za glasovir u C-duru, br. 21, op. 53
(posvećena knezu Ferdinandu Ernstu Gabrielu
von Waldsteinu, prijatelju i meceni, 1803.)

Allegretto con brio (Rondo)
Introduzione: Adagio molto – attacca
Rondo. Allegretto moderato – Prestissimo

FRÉDÉRIC CHOPIN (1810-1849)

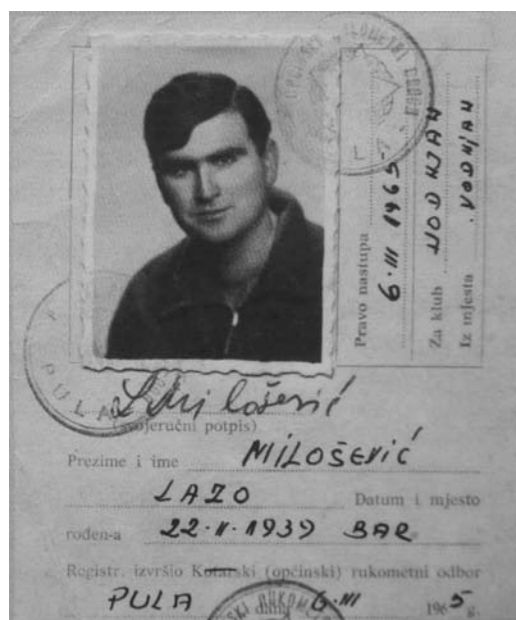
Nocturne u Des-duru, br. 2, op. 27 (1835.)
Ballade u G-duru, br. 1, op. 23 (1835./36.)
Scherzo u b-molu, br. 2, op. 31 (1837.)
Polonaise u As-duru, br. 6, op. 53 (1842.)
Étude u C-duru, br. 1, op. 10 (1830.)
Étude u c-molu br. 12, op. 25 (1836.)

Kako za dobar glas nikad nije dockan, tek sada – ali sa neskrivenim zadovoljstvom – prenosimo dijelove teksta koji je još početkom prošle godine izašao na cijeloj stranici lista ATTINIANUM (Glasilo Grada Vodnjana / Foglio della Citta' di Dignano), a pod naslovom „Kako je počeo rukomet u Vodnjanu“ i iz pera urednika Danila Dragosavca. Travanjski primjerak tog tromjesečnika nedavno nam je uputio gospodin Svetozar Pejović, jedan od doajena Zajednice Crnogoraca Pule, a razlog više da objavimo ovaj prilog pun hvale i priznanja jednom našem sunarodniku jeste činjenica da kad drugi pišu lijepo o nama niko nam ne može ni u primislama spočitnuti pomalo poslovično „crnogorsko veljemožanje“.

Kako je počeo rukomet u Vodnjanu

„ŠTO IM ŠAPNU, LAZO?“

Dobri rezultati Hrvatske rukometne reprezentacije i sve veća popularnost rukometa kod nas bili su dovoljan razlog da se napiše ovaj prilog. Vodnjan je dugi niz godina bio poznat po dobrim rukometašicama i rukometašima. Kao klub često je imao (ne)sportskih pehova, upravo kod takmičenja u kvalifikacijama za viši rang takmičenja. No, zato su diljem Istre, a i šire, bili poznati njegovi igrači ...

Kako sam bio uključen u taj sport, upravo u ono vrijeme kada su oni prvi bili pomalo „stari“, a nešto kasnije sam dočekao „mlađe“, navrnula su sjećanja i u njima se jedan lik počeo izdvajati. S rukometom je moju i mnoge druge generacije osmoškolaca upoznao Sergio Delton, tadašnji nastavnik fizičke kulture, ali onaj kojeg pamtim kao pravog bio je Lazar Milošević, kojeg su Vodnjanci zvali Lazo. Kasnije, tijekom razgovora kojeg sam vodio u njegovom

domu, pregledavajući stare fotografije ugledao sam onu na kojoj je u aktivnoj postavi bio i nastavnik Delton. Nije čudo da je tada znao „pročitati“ buduće rukometaše. Na istim slikama vidio sam da je predsjednik rukometnog kluba bio Božo Babarović, susjed iz zgrade, kasnije profesor tjelesnog i selektor rukometne ekipe gimnazije Branko Semelić u Puli. Kada pogledam tu kadrovsku shemu, vidim kako je škola odgajala djecu i koliko je čvrsta i aktivna bila veza nje i javnoga života.

Vraćam se Lazi. Kada smo započinjali razgovor, iz kojeg sam više manje doznao ovo što čitate, koncentrirao sam se i ostao na rukometu, ali mogla je isto tako biti priča o sportu jednog vremena u Vodnjanu. Kako to često zna biti, dobri sportaši – igrači dobri su u gotovo svim igrama, tako je Lazo u Vodnjan došao kao odbojkaš, a nastavio kao igrač rukometa. Kao trener juniora nogometa u sezoni 64./65. osvojio je prvo mjesto. U rukometu je do kraja sportske aktivnosti ostao kao trener. I danas vrlo rado dolazi pripremati veteranke Vodnjana za turnir „8. mart“.

Odbojkaška ekipa Mornar bila je sastavljena od mladića iz Jugoslavije koji su bili na odsluženju mornaričkog vojnog roka u Puli. Lazar je u nju došao iz Crne Gore, točnije Bara. S tom je ekipom prvi put došao u Vodnjan na poziv omladinske organizacije na turnir povodom obilježavanja Dana Republike 29. novembra (čitaj studenog). Od šest ekipa koliko ih je sudjelovalo, njegova je bila najbolja.

Na turnirima, koji su se igrali na Placi, iz publike je na njega gledala djevojka zbog koje je ostao u Vodnjanu. Mnogim je Vodnjancima njegova supruga bila poznata kao visoka učiteljica Marica. U ono vrijeme Lazo je u društvu vršnjaka iz Vodnjana sve češće igrao u pauzi ili poslije završetka takmičenja, znalo se razgovarati, planirati i pregovarati o mjesnim sportskim ambicijama. Vodnjan je tih godina još bio općina i dobro je došao čovjek koji bi znao preuzeti - trenirati rukometnu ekipu. Iako je 1963. Vodnjan, na veliku žalost svojih stanovnika, postao Mjesna zajednica Općine Pula nastavilo se s organizacijom klubova. Inicijativa za osnivanje rukometnog krenula je 1964. od Rukometnog saveza Istre. Iako se rukomet igrao po njegovom saznanju od 1959. do 1964., prvo osnivanje Rukometnog kluba Vodnjan, ženske i muške ekipe, u sklopu Sportskog društva vezuje se za 1965. godinu.

...

Tijekom svog rada s muškom i ženskom ekipom uspio je podignuti takmičarski rang od općinske lige do Istarsko-primorske lige. U sjećanju su mu dvoboj muške ekipe s tada velikim favoritom Umagom na domaćem terenu. Pred prepunim gledalištem, uz nekorektno suđenje u korist Umaga, Vodnjanci su izgubili plasman za drugu ligu jednim golom razlike. Uspjeh vodnjanskog rukometa bio je tim veći ukoliko se zna da je Umag bio pojačan prvoligašima koji su bili u Istri na odsluženju vojnog roka (Laković, Kruševlajnin, braća Božić, Ilić). S djevojkama se je vratio u Istarsko-primorsku ligu 1983. pobjedom nad Mornarom iz Dramlja u utakmici koja se igrala u Matuljima. Posebno mu je draga utakmica protiv Turnića jer se na poluvremenu gubilo 6 golova razlike, da bi na kraju slavili pobjedu od dva razlike 26:24. Novine su pisale „Što im šapnu Lazo“.

Za svoj je rad Lazar Mlošević – Lazo bio višekratno nagrađivan. Kako je vodio i mušku i žensku ekipu, često mu je pomagala supruga – učiteljica Marica. Sin Zoran bio je dobar igrač RK Vodnjan, one generacije koja je bila iza moje. Kao ilustracija ovom prilogu izabrane su fotografije iz njegove arhive. Kao želju za kraj dao je prijedlog gradskoj upravi Vodnjana da se na vodnjanskom groblju napravi spomen obilježje za sve sportaše koji su kroz sport dali najbolje od sebe mjestu u kojem su živjeli.

Danilo Dragosavac

(Izvor: ATTINIANUM, travanj 2009. godine)

Pozivamo Crnogorke, Crnogorce i sve prijatelje da svojim sugestijama, prijedlozima i priložima pomognu redakciji „Crnogorskog glasnika“ na poboljšanju i daljnjem izlaženju lista. Tekstovi nijesu lektorirani te se ispričavamo autorima i čitateljima. Ovaj broj „Crnogorskog glasnika“ tiskan je uz potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Zagrebačke županije – predstavnika crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije gospodina Vujadina Prelevića.

Sa podjednakim zadovoljstvom prenosimo (uz ipak znatno manje zakašnjenje) i tekst iz pera Denisa Krnića, objavljen u „Slobodnoj Dalmaciji“ u rubrici „Večernji dir“, s nadnaslovom „Gosti iz susjedne države oduševili publiku na splitskoj rivi“. Članak o splitskom gostovanju crnogorske klape „Assa Voce“ – čijeg se nastupa živo sjećaju i svi učesnici ljetosnjeg Petrovdanskog sabora – uputila nam je gospođa Nataša Grahovac iz Zajednice Crnogoraca Splita.

KAD ZAPIVA CRNOGORSKA KLAPA ...

Da im je bilo postaviti binu na mjesto nekadašnje Bajamontuše, umjesto ispred zgrade njemačkog i britanskog konzulata, crnogorska muška klapa „Assa Voce“ zasigurno bi napunila dobar dio Rive. No, štete nema. Splitski su se sinoć stisli ispred bine i guštali u glasovima klape iz Podgorice koja im je bila potpuno iznenađenje.

– Gospe ti drage, kako lipo pivaju ... – kazat će jedan penzioner sa nakošenim bilim kapelinom.

– Nisan ni zna da Crnogorci imaju klape – nadoveza mu se penzionerski kolega naslonjen na štap.

Redale su se glazbene obrade i oduševljenje Splitskana. Red pisme, red pljeska i tako dobrih sat i pol.

Crnogorci su Splitskanima podarili obrade hrvatskih klapskih uspješnica poput „Vilo moja“. Bila je tu i sentimentalna „Sve još miriše na nju“ od „Parnog valjka“. Rivom su klizile i vedre talijanske kancone, stare ruske pjesme, a mnogi Splitskani su zasigurno i po prvi puta čuli poznatu crnogorsku pjesmu „Ivanova korita“.

– Krasno nam je u Splitu. Ne mogu vjerovati da se ovoliko Splitskana okupilo da nas čuje – oduševljen je bio splitskim prijemom Srđan Šašić, frontmen klape.

– Prije deset godina smo počeli sa pjevanjem. Prvo smo bili kvartet a sada nas je jedanaest u klapi – kaže Srđan.

Ilko Vuksanović iz Tivta, zvani Kokot, svojim jakim basom dao je obol splitskom nastupu.

– Inače pjevam u klapi „Jadran“, ali evo dajem im ruke malo, da ih trema ne savlada ... – nasmijao se Kokot.

– U Splitu se osjećam kao kod kuće. Isto more, isto sunce, isti kamen. I povrhu svega ljudi jednako vole dobru pjesmu. Kud ćeš ljepše. Znaš Denise, emocije me vataju. U penziji sam i mnogo mi nedostaje i ono vrijeme prije dvadeset godina ... – kaže nam Ilko.

Inače, Splitskanima na znanje i ravnanje, klapa „Assa Voce“, zajedno sa klapom „Castel Nuovo“ iz Herceg Novog, najuspješnija je klapa ‚novog vala‘.

Da nije bilo splitske Turističke zajednice i truda Udruge crnogorske nacionalne manjine, Splitskani ne bi guštali u novom glazbenom otkriću iz Podgorice.

*Denis Krnić
(SLOBODNA DALMACIJA, 13. srpnja 2010. godine)*

SJEDNICA VIJEĆA CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE GRADA ZAGREBA

Dana 22.11.2010.g. u Crnogorskom domu u Zagrebu održana je 14. sjednica Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba. Prisutni članovi Vijeća saslušali su i prihvatili izvještaj predsjednika Vijeća prof. emer. dr. sc. Veselina Simovića, najprije o realizaciji zaključaka 13. sjednice; potom je istaknuto sudjelovanje velikog broja članova Vijeća i članova Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb na ovogodišnjem Petrovdanskom saboru, odnosno na posebno uspješnim ovogodišnjim Lučindanskim susretima; podsjetilo se da je jedan broj članova Vijeća prisustvovao prijemu ambasadora Crne Gore u povodu Dana državnosti matične zemlje; posebno je naglašena uspješna organizacija svečanog obilježavanja 20-te godišnjice Društva „Montenegro“; prisutni su obaviješteni i da je predsjednik Dukljanske akademije nauka i umjetnosti akademik Božidar Nikolić posjetio 3.11. Crnogorski dom i da su u razgovoru s njim učestvovali redovni članovi DANU Veselin Simović i Ljubomir Kuljača te tajnik Vijeća g. Danilo Ivezić; najзад, veći broj članova Vijeća aktivno se uključio u organizaciju „Dana crnogorske kulture 2010“ ili im je prisustvovao.

Na prijedlog predsjednika Vijeća prisutni članovi su jednoglasno verificirali prijedloge Programa rada i Financijskog plana Vijeća za 2011. godinu, a jednoglasno je donijeta i odluka o izmjeni Financijskog plana Vijeća za 2010. godinu.

Prihvaćena je pomoć Predstavniku crnogorske nacionalne manjine u Zagrebačkoj županiji i učešće na manifestaciji obilježavanja Dana ljudskih prava (v. str. 29).

Na u međuvremenu održanim dvijema sjednicama Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba, kojima je prisustvovao tajnik Vijeća, prvo je 16.9. dogovoreno upućivanje poziva pročelniku Ureda za nacionalne manjine i predsjedniku Odbora za nacionalne manjine Gradske skupštine na sastanak s članovima Koordinacije, a 29.9. su usklađivani financijski planovi vijeća s prijedlogom gradskog proračuna za 2011. godinu.

SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA DRUŠTVA „MONTENEGRO“ ZAGREB

Šesta sjednica predsjedništva Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „MONTENEGRO“ Zagreb održana je 13.12. u Crnogorskom domu u Zagrebu. Na sjednici, koju je sazvao i vodio predsjednik Društva g. Dušan Mišković, najprije su usvojeni zapisnici sa 4. i 5. sjednice Predsjedništva (ova druga bila je sazvana i održana telefonskim putem).

U okviru druge tačke dnevnog reda prisutni su jednoglasno donijeli odluku o usvajanju izvještaja o realizaciji programa Lučindanskih susreta 2010., uz konstataciju da su to, po sveopćoj ocjeni, najbolji do sada organizirani susreti.

Potom su usvojeni Izvještaj o ostvarenim aktivnostima Društva za period 01.01. - 01.12.2010. godine i Financijski izvještaj Društva, pri čemu se g. Mišković ukratko osvrnuo na realizirane programe, posebno istaknuvši da su sve aktivnosti koje se realiziraju u Zagrebu (dakle programi ne samo Društva, već i Dana crnogorske kulture) ostvarene vrlo kvalitetno, naglašavajući da su posebno veliki doprinos dali Milanka Bulatović i Danilo Ivezić, kao i da je pjevački zbor dobio na kvaliteti, zapaženoj na nizu ovogodišnjih nastupa.

Ocijenjeno je da je program obilježavanja 20-te godišnjice osnivanja i djelovanja Društva realiziran vrlo uspješno, posebno centralna proslava u Češkom narodnom domu.

Usvojeni su programi Društva za 2011. godinu.

PREDSJEDNIK SKUPŠTINE CRNE GORE U SLOVENIJI

Za vrijeme dvodnevne zvanične posjete Sloveniji, gdje se sastao sa najvišim zvaničnicima te zemlje, predsjednik Skupštine Crne Gore gospodin Ranko Krivokapić našao je vremena da se 25. novembra susretne sa predstavnicima crnogorskih iseljenika u toj zemlji. Domaćin ovog susreta bio je, u prostorijama Ambasade, ambasador Crne Gore u Republici Sloveniji Nj.E. Ranko Milović.

Susretu su prisustvovali predstavnici Crnogorskog kulturno-prosvjetnog i sportskog društva „Morača“ iz Kranja, Crnogorskog društva „Crna Gora“ iz Ljubljane, Društva crnogorsko-slovenačkog prijateljstva, Zavičajnog društva Plava i Gusinja „Izvor“ i Crnogorskog društva „Duklja“ iz Ljubljane.

Predsjednik CKPSD „Morača“ g. Čedo Đukanović iskoristio je susret da g. Krivokapića upita dokle se stiglo u usvajanju strategije odnosa Crne Gore sa iseljeništvom (jer je ona preduslov poboljšanja kulturnih, obrazovnih, privrednih, sportskih i drugih veza sa maticom), ali i da mu uputi poziv da prilikom sljedećeg boravka u Sloveniji posjeti Kranj i razgovara s članovima Društva.

CRNOGORSKI JEZIK U SLUŽBENOJ UPOTREBI U SRBIJI

Opština Mali Idoš (AP Vojvodina), u kojoj se 20,84% građana izjašnjavaju kao Crnogorci, prva je opština u Srbiji koja je zvanično uvela crnogorski jezik u službenu upotrebu. Na njenoj redovnoj sjednici (6. decembra 2010.), glasovima Crnogorske partije, Saveza vojvođanskih Mađara i Srpske radikalne stranke izglasana je odluka o izmjenama i dopunama Statuta opštine Mali Idoš i na taj način crnogorski jezik je, pored srpskog i mađarskog koji se već koriste, uveden u službenu upotrebu. Odbornici Demokratske stranke su bojkotovali sjednicu, odbornik Socijalističke partije Srbije je glasao protiv.

U ime Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš“, inicijatora za uvođenje Crnogorskog jezika u službenu upotrebu, odbornicima se obratio Nenad Stevović. Čestitajući odbornicima izglasavanje ove za crnogorsku zajednicu istorijske odluke, Stevović je naglasio da će benefite ove odluke uskoro osjetiti pored crnogorske zajednice i svi ostali građani opštine bez obzira koje su nacije, vjere i političkog opredjeljenja. On je naglasio da je moto Evropske Unije: „Ujedinjeni u različitostima“ i da opština Mali Idoš poštuje i gaji evropske vrijednosti. Stevović je predsjedniku Skupštine opštine Pal Karolju uručio komplet knjiga Crnogorskog pravopisa i Gramatike, izdanje Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore.

(Izvor: Press služba „Krstaš“, 6.12. i Dnevni list POBJEDA, 7.12.)

VIŠA JE GORA OD GORE

Izdavačka kuća CID objavila je nedavno antologiju usmene poezije Crne Gore. Sastavio je Novak Kilibarda. U njoj su dvadeset epskih i stotinu lirskih pjesama zabilježenih od pjesnika pjevača čije se porijeklo vezuje za teritoriju današnje Crne Gore. Antologijski izbor tekstova iz korpusa usmene književnosti domicilnih naroda Crne Gore „Viša je gora od gore“ razlikuje se od svih dosadašnjih antologija usmene poezije radenih na južnoslovenskom tlu. Dijelom crnogorske usmenosti priređivač smatra svaku pjesmu koju je saopštio čovjek koji je svoj govor naučio na bilo kojem prostoru koji danas pripada Crnoj Gori, u bilo kojem njezinom istorijskom periodu. Njegovo je stanovište da se usmena književnost naroda koji jednim jezikom govore ne može geometrijski dijeliti. Podrazumijeva činjenicu da su, u vrijeme trajanja nepatvorene usmene književnosti, istim jezikom govorili etnosi koji su kasnije učvrstili nacionalna imena i svoj jezik imenovali analogno svom nacionalnom imenu.

Izbor pjesama isključivo je estetske prirode. Poštujući svoj osjećaj za književnu ljepotu, ignorisao je religijske, istorijske i ideološko-političke profile pjesama. Prilikom strogo odabira izbjegao je sve dosadašnje podjele epskih pjesama na cikluse i lirskih na vrste. U antologiju su ušli samo tekstovi koji će za čitaoca imati beletrističko značenje sve dok traje govorna upotreba jezika kojim su ta književna postignuća ostvarena. Ko god misli da van Kilibardine antologije postoje stihovi na planu etičko-umjetničke usaglašenosti superiorni nad stihovima koji su se našli unutra, teško da bi to svoje ubjeđenje mogao analitički dokazati.

Antologičar je ispod teksta epske pjesme kao odrednicu dao ime pjesnika-pjevača. Svi koji tu odrednicu budu posmatrali kao nevažan aneks previdaju da Kilibarda sugerise kako je došlo vrijeme izlaska iz zone herderovsko-grimovskoga poimanja usmene književnosti. Kada upućuje čitaoca na Starca Miliju, Tešana Podrugovića, Stojana Lomovića, Avda Mededovića, Starca Raška i Todora Ikova Pipera ne libi se konstatovati da ga upućuje na nenadmašne crnogorske literature. Usmenog pjesnika tretira kao stvaraoca. Kilibarda je prvi crnogorski teoretičar koji na isti način vrjednuje umjetnost usmenih i pisanih književnih tekstova. Tako treba. I bilo je vrijeme da se u Crnoj Gori artikuliše opozicija herderovsko-grimovskoj školi koja je utemeljila shvatanje da je usmena književnost izraz kolektivnog duha etnosa, a da su pjesnici pjevači, od kojih su zapisani usmeni tekstovi, samo prenosioci kolektivnog duha. Posvećujući pažnju imenima pjesnika pjevača kao književnim stvaraocima Kilibarda nastoji da ukloni tu nepravdu prema njima koja postojano traje. Sjetite se samo nepravde koju im je učinio Vojislav Đurić. Od četiri pjesme koje je Vuku Karadžiću saopštio pjesnik-pjevač Starac Milija, Vojislav Đurić za svoju strogo estetski formiranu Antologiju preuzima pjesme „Ženidba Maksima Crnojevića“ i „Banović Strahinja“. Te dvije pjesme ukupno imaju 2.036 deseteračkih stihova od kojih su mnogi „apsolutno lijepi“. Ime Starca Milije ne pominje.

Deseteračko-trohejska balada „Hasanaginica“ koja nije zapisana na teritoriji današnje Crne Gore, nego, po svoj prilici, na prostorima Mostarskog pašaluka, dobila je počasno mjesto u Antologiji usmene poezije Crne Gore. Sastavljač „Antologije usmene poezije Crne Gore“ smatra da bi se pjesme koje su za nju odabrane rado složile sa odlukom da „Hasanaginica“ zauzme počasno mjesto. Eh, kad bi pjesme mogle progovoriti da mu glasno daju tu podršku.

Vlatko Simunović

(Dnevni list POBJEDA, 18. decembar 2010. godine)

PRAVILA NE STVARAJU ŽIVOT, ŽIVOT STVARA PRAVILA

Crnogorski pravno-istorijski rječnik, autora Čedomira Bogićevića, predstavljen je u Modernoj galeriji, u okviru manifestacije DEUS. O djelu su, uz autora, govorili akademik Radoslav Rotković, dr Radomir Prelević, dr Adnan Čirgić i akademik Radovan Radonjić. Na skoro 800 stranica Čedomir Bogićević je obuhvatio crnogorske pravne termine, bilo da su se čuvali u usmenoj predaji bilo da su sačuvani u poveljama, statutima, ispravama ili drugim pisanim spomenicima u periodu od XI vijeka do 1916. godine.

– Zbilja je riječ o poduhvatu kojim se u drugim zemljama, pa i u onim iz našega okruženja, ne bave pojedinci, a pogotovo ne bez institucionalne podrške. A poduhvat koji je svojim leksikonom ostvario Čedomir Bogićević služi na čast i autoru i našoj leksikografiji! On je ujedno i potvrdio o vjekovnome trajanju crnogorskoga jezika i u nekadašnjem našem osobenom pravnom sistemu – kazao je dr Adnan Čirgić.

Akademik Radovan Radonjić je konstatovao da je Bogićević napisao djelo iz kojeg se ima što naučiti.

– To je brevijar svega vrijednog što je nastalo u milenijumskom trajanju Crne Gore kao, kako je Bogišić nazva, pravne samorodice. Tu je više od 6000 značajki selekcioniranih, stručno i naučno validno a metodološki i stručno besprekorno sistematizovanih odrednica – naglasio je akademik Radonjić.

Dr Čedomir Bogićević kazao je da je zadatak istorije da otkriva i dokazuje vlastitost kulturnih tekovina narodnoga duha i da se to najbolje postiže izučavanjem narodnoga prava kao psihičkog svojstva naroda, koje živi pored pisanih regula.

– Svako pozitivno pravo koje životnu snagu ne crpi iz živoga prava i narodnoga pravnoga shvatanja i duha kratke je egzistencije i osuđeno na zaborav. Vitalitet običaja, temeljem kojeg su se održale mnoge civilizacije, narodne zajednice i ljudske skupine, uspostavilo je načelo - pravila ne stvaraju život, nego život stvara pravila – rekao je Bogićević.

(Dnevni list POBJEDA, 19. decembar 2010. godine)

Od 27. X. do 10. XI. 2010. u galeriji „Montenegrina“ u Rijeci

SAMOSTALNA IZLOŽBA SLIKA OBRADA MALIĆA

OBRAD MALIĆ, rođen 19.V.1948. u selu Popovići, općina Prnjavor. Građevinsku zanatsku školu, soboslikarski smjer završio u Banja Luci. U Rijeci živi od 1969. Izlaže od 1971.

Obrad Malić, dekorativni slikar iz Rijeke u zadnje se vrijeme pojavljuje na likovnim manifestacijama, kolektivnim izložbama amaterskih grupa, a bila mu je zapažena izložba ciklusa „Prodor u svemir“ u Uvali Scott.

Učešće na izložbama: Samostalno izlagao: Dom sindikata u Rijeci (1986), u Hotelu „Kontinental“ u Opatiji (1987), u salonu Ekskluziv Eksportdrva u Rijeci (1988), u Uvali Scott. Kolektivno izlagao: Izložba slikarskih radova prosvjetnih radnika u Domu sindikata u Rijeci (1988), učestvovao u Rovinju na izložbi „GRISIA“ 1989, na izložbi „MANDRAČ“ u Voloskom. Pohvaljen na izložbi „Mandrač“.

Radovi mu se nalaze u posjedu Doma sindikata u Rijeci i u Hotelu „Kontinental“ u Opatiji.

Završivši naukovanje za soboslikara u banjalučkoj Industrijskoj školi, upoznao je miris boje, razređivača i tehnologiju ličenja. Budući da se profesionalno i životno vezao za boju i njena svojstva, krenuo je u svijet i obreo se u Rijeci. Sasma sigurno je u njegovoj unutrašnjosti tinjao talent koji ga je prisilio da naglo pred nas raspe neslućenu raskoš svoje uobrazilje, da elegancijom i sigurnošću gesta složi na svojim dekorativnim panoima glatke i hrapave, tmaste i zlačane površine i nakupine iznenađujućeg učinka. Radi se o autorovim opitima, ima slučajeva da je njegovo sipanje na platno „posrećeno“, ali nema nikada neuravnoteženosti i nesklada. Obrada tjera unutrašnja ideja nošena u mašti pod utjecajem fantastične literature, ali se njegov „put u svemir“, među ozonske rupe, planete i galaksije kao vizualizacija iracionalnog prostora u koji nas usisnom moći uvlači. Riječki „pitur“, kućni majstor jedne riječke osnovne škole predstavlja iznenađenje, upravo što je samonikli slikar, što je kreirao vlastitu „pitursku“ tehnologiju soboslikarskom bojom i kalofonijem i tako uz pomoć svog zanata i talenta ostvario dekorativni ciklus vrijedan naše pažnje.

Dr. Radmila Matejčić

Od 9. XII. do 19. XII. 2010. u galeriji „Montenegrina“ u Rijeci

SKUPNA IZLOŽBA SLIKA UDRUGE „VELI PINEL“ KOSTRENA

Likovna udruga „Veli pinel“ broji 50 članova (nešto manje aktivnih) koji kontinuirano rade, tri puta tjedno, prema planu i programu rada u namjenjenom prostoru, Trg Sv. Barbare 1. Rad se odvija uz stručnog voditelja Ivana Penzeš-Nadalov, koji također radi i sa „mićim pinelašima“ (juniorima) koji broje 10-15 članova.

Izlagali su na mnogim skupnim i samostalnim izložbama, prisustvovali likovnim kolonijama, humanitarnim aukcijama slika, prigodnim manifestacijama u Kostreni, i tako obilježili postojanje ovoga kraja – uglavnom primorskim motivima, nastojeći sačuvati identitet Općine. „Mići pinel“, sa svojom izložbom povodom Dana škole u Kostreni. Izmjenili su puno

iskustava, kontakata i upoznali mnoge prijatelje kroz njihove aktivnosti, kako u našoj Županiji, izvan Županije i van naših granica.

Zajedničke izložbe:

Kontinuirana zajednička izložba u „ZIR“-u Macola (kod Gospića). Zatim, čitaonica Sv. Lucije u Kostreni, Rijeka, Punat, Skrad, Zagreb, Ludbreg, Rijeka – Zamet, Adriatic - Opatija, Mošćenička Draga, Benkovac, donacija slika za djecu s posebnim potrebama u Lovranu.

Samostalne izložbe:

N. Cenov – Rijeka; Ž. Delač – Baška, Skrad, Rijeka; A. Bijelić – Šimići, Benkovac.

Posebna selekcija slika u Poreču „Profutura“ – prisutno nekoliko članova: Medanić, Baričević, Poklepović, Škorić, Štimac, Bijelić.

Rezultati koje ističemo: Erika Medanić – prvo mjesto u Voloskom i Kastvu; Zvonimir Ristić i Radovan Šmerl – pohvala u Kostreni, „Žurkovo“ 2010.

Nadamo se velikim uspjesima, težimo još kvalitetnijim, s ponosom ističemo svaku našu aktivnost, koju možemo potkrijepiti sa našim osvrtima na događanja.

Dragutin Lakić

Vođeni mislima da narodi koji zaboravljaju prošlost gube sadašnjost i nemaju budućnost, kao i da je u svakoj tradiciji sadržano moderno, u „Crnogorskom glasniku“, u rubrici CRNOGORSKI MOZAIK, donosićemo po neku kockicu iz svekolikog crnogorskog nasljeđa koje baštinimo. Na kraju godine u kojoj i Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske obilježava 100 godina od proglašenja Kraljevine Crne Gore, u ovom broju – iz posebnog izdanja TURISTIČKE ŠTAMPE i POBJEDE od 28. septembra 1989. godine – objavljujemo (u obliku u kom ga je priredio Mirko Zečević) testament kralja Nikole I Petrovića Njegoša. Kralj Nikola ga je diktirao početkom 1917. u kraljevskom kabinetu u Neju kod Pariza, poslije povratka iz bolnice u Tiljeriju, gdje je bio na liječenju. Original testamenta je na francuskom jeziku.

DRŽIM DA SAM DOSTA ŽIVIO

Ljudi žive u neizvjesnosti. Nije u njihovoj moći da saznaju sudnju uru, kao ni da biraju dan rođenja. Treba da su vazda spremni na iznenadni kraj života, koji nijesu u stanju početi po svojoj volji. Ove stare istine odavno su urezane u mojoj pameti i one mi nalažu da izdiktiram ovih nekoliko riječi, pošto me, Bogu hvala, duševna snaga još nije izdala.

Prije svega, dragi Sine (Danilo), ja ti preporučujem:

1. Da se sav posvetiš sreći i slavi tvoje zemlje i tvojega naroda.
2. Da ljubiš tvoju majku, tvoju braću i tvoje sestre i da im i dalje ne uskraćuješ tvoju punu odanost.
3. Da ne gajiš u tvom srcu osvetu prema onima na koje sam bio gnjevan ili prema onima koji su mi zla činili.

Ti nijesi više u takvim godinama da bi ti bili potrebni moji savjeti. Ti si zrio čovjek. Pratio si moja djela. Mnogo mi je stalo do toga da znaš kakve sam sve muke podnosio. Ukratko, da nađem u tebi nastavljača mogega rada. Ova želja neka ni najmanje ne skučava polet tvojega talenta, neka te ne spriječava da budeš savršeniji od mene. Ali nastoj da budeš ni nesavršeniji.

Ne ostavljam ti zemaljska bogatstva. Dobro ti je poznato da ih nemamo. Ali zato ne ostavljam ti ni dugove, jer ono nešto malo, značajno je.

Sa mojim nepokretnim imanjima u Crnoj Gori u pravu sam da raspolažem po svojem nahođenju, jer su moja lična svojina. Ostavićeš kraljici majci da izabere među njima šta joj je najmilije. Ostalo podijelićeš s braćom, kao i pokretnosti koje su ni ostale. Sa braćom podijelićeš i sve moje oružje, sa izuzetkom sablje Nemanjića, koju tebi predajem u nasljedstvo. Sa mojim nakitom neka raspolaže tvoja majka kako nađe za dobro.

Srećan sam što ostavljam nakon sebe sinove i kćeri u takvim godinama starosti da mogu razumjeti zakona nasljedstva i zato je logično da su roditelji oni koji odlaze, a djeca ta koja ostaju.

Tvojoj naklonosti preporučujem sve one protiv kojih ne nosim u duši nikakvu žalost, rastajući se sa životom. Držim da sam dosta živio. Od života sam imao bar to zadovoljstvo da sam se fizički vazda dobro osjećao i da sam cijelo moje biće mogao posvećivati mojoj ljubljenoj zemlji.

Samo ovoj okolnosti i odanosti otadžbini imam da sam zahvalan za sve što sam dobro mogao uraditi. Ona (otadžbina) je zaslužila da ti i na samrtnoj uri stavim u dužnost, da uvijek misliš na nju, na njenu sreću i napredak. Pazi, ako ti bude suđeno da vladaš, da tvoj narod ima pravdu. Staraj se o njegovom blagostanju. Na putu napretka ne idi prenaglim koracima, naročito ne nepromišljenim. Priroda ne čini takve (korake). Slijedimo je. Ne čini se duhovni i materijalni preobražaj jednoga naroda udarom mađioničarskog štapa, već postojanošću

strpljenja, razboritošću i proračunom.

Znam da imaš mirnu prirodu. Stalno čuvaj prisebnost duha i hladnokrvnost živaca. Izbjegavaj onu nervozu i naglost čija sam žrtva i ja ponekad bio, ali samo u sitnim stvarima, dok gotovo nikad u krupnim državnim.

Ne zaboravi nikad da potičemo iz porodice koja je vazda bila privržena srpskoj vjeri i našoj pravoslavnoj crkvi. Potrebno je da budeš apsolutno odan vjeri i nastoj da pokazuješ što češće vidljive znake te odanosti. Ostale vjeroispovjesti, koje su sve u tolikim prilikama dale dokaza vjernosti i lojalnosti prema nama, preporučujem tvojoj naklonosti i viteškoj zaštiti.

Tebi je dobro poznato, moj dragi Sine, da su naši preci vladali demokratski. Čuvaj tu tradiciju.

Najtoplije ti preporučujem sve koji su sa mnom pošli (iz zemlje) i koji su me ovdje okruživali. Kad li će se ovo izgnanstvo završiti! Bog sveti zna. Ali kad naši saveznici pobjede i kad Crna Gora bude uspostavljena, nastoj prije svega da u njenim odnosima i vjernosti prema Rusiji ne nastupi ni najmanja promjena. To ti nije potrebno objašnjavati, jer isuviše dobro znaš koliko smo tijesno vezani sa velikom slovenskom nacijom. Srbija treba da u tebi ima vazda vjerna brata i pomagača, gotova u nevolji na sve žrtve. Naša ljubav prema jugoslovenskoj, hrvatskoj i slovenačkoj braći je prirodna; ona je postala tradicija svih naših predaka još od Petra II. Sa Bugarskom, Grčkom i Rumunijom trudićeš se da održavaš dobre bratske odnose. Razumije se da u odnosima sa velikim silama moraš biti oprezan i prijateljski raspoložen.

Zadatak koji ti je po rođenju i pravu namijenjen, nije tako lak. Ali, lakše ćeš ga vršiti u tvojoj 46-godini nego što sam ja mogao, primivši ga u svojoj 19-toj. Uostalom ti imaš mnogo više iskustva, nego što sam ga ja imao tada.

I pored svega toga bio sam primoran da mnogo-šta učim i iznova stvaram.

Ispred tebe, međutim, uklonjeno je dosta prepreka. Pa ipak, primijetio sam da ne osjećaš volju da vladaš. Često si mi dao poznati to tvoje raspoloženje. Svakako, pravo suverena ne može se nikome nametnuti i zato odluči po slobodnoj volji, da li ćeš vladati ili živjeti kao običan privatni građanin.

Za slučaj odsustva tvoje želje da vladaš, tebi je poznata moja želja. Ako se odrekneš prava nasljedstva, želim da me naslijedi moj unuk Mihailo. Ti isuviše ljubiš tvojega sinovca, a da mu ne bi u svako doba pružio tvoju potporu i dao tvoje dobre savjete.

Asad, dragi moj Sine, zapamti dobro ovu moju želju. Ako umrem u inostranstvu, za vrijeme izbjeglištva, neka bude opijelo sa sprovodom izvršeno prema propisima naše crkve i neka moje tijelo bude položeno netaknuto u privremenu grobnicu, dok moji posmrtni ostaci ne budu mogli biti prenošeni u našu dragu otadžbinu i tamo sahranjeni. O danu moje smrti neka bude istaknuta bijela zastava.

Ništa ti ovdje neću naznačavati o mojem grobu. Tvoja majka i tvoje sestre kazaće ti, koje sam mjesto izabrao za vječni počinak. One će ti kazati i to: što, koliko i kome sam odredio da se daruje o danu moje smrti radi uspomene na praštanja.

Možda ćeš biti iznenađen što te nijesam pozvao da prisustvuješ zapisivanju svih mojih potonjih želja.

Ali, dragi moj Sine, kad god smo nas dvojica nasamo htjeli o ovome o čemu se ovdje zbori (da razgovaramo), ti si vazda tu temu izbjegavao sa suzama u očima i zato nijesam htio da povrjeđujem tvoje nježno sinovljevo srce.

Neka Svevišnji blagoslovi tebe i svu našu porodicu!

Neka bude na pomoći mojem narodu!

Neka mi oprosti ako sam prema njima (porodici i narodu) i nehotično zgriješio.

Amin.

Kako je i na Petrovdanskom saboru 2009. predsjednik NZCH dr. sc. Radomir Pavićević istakao naše opredjeljenje „da temeljito i sistematski istražujemo i obogaćujemo naše poznavanje sudbine crnogorskoga bića na ovim prostorima još od najranijih naseljavanja početkom 15. stoljeća.“ (v. br. 58), nije bilo dvojbe da – zahvaljujući želji za saradnjom gospodina Slobodana B. Medojevića, publiciste iz Kruščića (Vojvodina), autora zavidnog broja stručnih radova (između ostalog i dviju opsežnih studija koje su pred publikovanjem: „Crnogorsko iseljništvo između dva svjetska rata“ i „Crnogorsko iseljništvo kroz periodične publikacije XIX I XX vijeka“) – u ovom broju objavimo njegov (vjerujemo tek prvi u „Crnogorskom glasniku“) vrijedan i koristan prilog o jednom podatku pronađenom u „Glasu Crnogorca“ iz 1874. godine

CRNOGORAC – KTITOR CRKVE I ŠKOLE U HRVATSKOJ

Ostaci crkve sv. Luke u Dabašnici

Crnogorci u Hrvatskoj, kao tradicionalna manjinska zajednica, baštine i jedan broj značajnih spomenika materijalne kulture. Nauka, ukoliko izuzmemo Peroj, na žalost, nije značajnije tretirala povijest crnogorske zajednice u Hrvatskoj, a ono što je naučno valorizovano je samo segmentarni prikaz jedne, vjerujemo mnogo opširnije i bogatije povjesne priče o Crnogorcima u Hrvatskoj i suživotu Crnogoraca i Hrvata u Hrvatskoj. Polazeći od ove činjenice, krenulo se u jedno ozbiljnije istraživanje tragova crnogorske povijesti u Hrvatskoj.

U istraživanje smo krenuli sa izvjesnim kapitalom znanja i dobrim smjernicama koje su obećavale rezultate. Poslije upornog i relativno dugog i napornog istraživanja Crnogorske bibliografije, došli smo do potvrde ranije nepotvrđene pretpostavke da je **u Hrvatskoj, u Lici u malom selu Dabašnici blizu Srba jedan Crnogorac (kasnije smo saznali da se zove Luka Petrović) bio ktitor crkve i škole!**

Naša potraga dovela nas je do prvog materijalnog dokaza koji bi potvrdio našu pretpostavku – „Glasa Crnogorca“ iz 1874. godine. Njegov jedini primjerak pronašli smo u Centralnoj narodnoj biblioteci Crne Gore na Cetinju. Pošto je unikatni primjerak bio u muzejskom odjeljenju biblioteke, te nam nije bio dostupan, potražili smo pomoć ljubaznog osoblja na čelu sa gospođicom Milenijom Vračar koja nam je veoma brzo obezbijedila mikrofilmovanu verziju Glasa Crnogorca od avgusta 1874. koja je sadržavala tekst koji nam je do tada bio jedino svjedočanstvo istinitosti naše pretpostavke.

Tekst nepoznatog autora, u rubrici „Sa Tromeđe“, datiran 20. avgusta 1874. donio nam je informacije koje smo do tada priželjkivali, a svojom iscrpnošću je i premašio sva naša očekivanja.

Tekst počinje između ostaloga za nas vrijednim informacijama o porijeklu kitora crkve i škole u Dabašnici, kao i opisom naselja Dabašnice: „**Jučer proslavi općina dašnička najljepši dan od njezina postanka; taj dan i veselje pobudi i mene da upoznam čitaoce ovog vrijednog lista sa ovim mjestom. Koncem prošloga stoljeća** (negdje krajem XVIII vijeka u vijeme Sv. Petra Cetinjskoga, prim. aut.) **naseli Stanko Petrović iz Njeguša (poslije poznati Sječivica) ovu pustaru, iz razloga**

što je ovaj predjel, visokim planinama i golemim stijenama, kao i Crna Gora ograđen, da se od nijedne strane sa kolima, a posve teško i sa konjima u isto mjesto prići može. On odanlen mnogo straha zadade Turcima“.

Izvjesno je prema ovom napisu da je Stanko Petrović, Crnogorac sa Njeguša krvni srodnik tada vladučanske – vladarske kuće Petrovića Njeguša. Očigledno je da je bio veliki junak čim je ponio epitet „Sječivica“. Praktično, Stanko Petrović je i osnivač i prvi naseljenik sela Dabašnica.

Dalje se kaže o samom mjestu i njegovim stanovnicima sljedeće: „**Od to doba do danas naseli se i rasplodi se stanovništvo na 550 duša, od kojih je danas zdravijeh i krepkijeh 130 do 150 vojnika na branik za svoj dom i slobodu stati moglo, a to je rijetkost da od 5 duša jedan vojevati bi mogao. Uzrok tome biti će mislim najveći, što su posve zdrave i nebrojene vode i veliki bregovi opkolili to mjesto. Ovo selo kroz cio jedan vijek bješe bez crkve. Najbliža crkva u Srbu dalje je od dva sata, a njihova nadlježna parohija čak u Suvaji, koja je tri sata udaljena; tako moradoše ovi stanovnici graditi crkvu i školu, plaćati sveštenika i učitelja, pa zato neki imadoše koristi pa od jedne pa od druge strane, da pače neki stanovnici umriješe, te se pokopaše bez sveštenika, mnoga djeca umriješe nekrštena, i bješe slučajeva da su neke mladoženje kod vjenčanja prvi put u Crkvu zakoračili“.**

O ktitoru crkve i škole dalje se navodi sljedeće: „**Do danas primjetiti možemo, da iz ovog mjesta tečejem bijaše navedenog stoljeća 6 mladića u školi, od kojih su dva samo što ostaše ovde, pa jedva nešto čitati znadu, ostala 4 nešto bolje prijonuše sa knjigom i odoše u svijet. Među njima odlikovao se praunuk Sječivice, opšte poznati rodoljub i neumorni radnik za narod Luka Petrović, sad u Karlovcu. Baveći se u svijetu nije on zaboravio svoje rodno mjesto, uvide prijeku nuždu u narodu svome, potpomože on stanovništvo ovo u toj gladnoj godini gotovijem novcem, i zauze se kod nadlježne vlasti i izradi pravo, podići crkvu i školu, i nastoji dalje pribaviti svojoj braći sveštenika i učitelja, pa su se kako rekoh sastalo više valjanijeh težaka i iz okoline rodoljuba i obližnijeh svještenika koji proslaviše dovršenje zida za školu i crkvu, na kome nad vratima stoji natpis:**

(Oko svevidećeg)
Božjom pomoći, narodnijem trudom, državnom
potporom neumornim požrtvovanjem
Luka Petrović
Podiže crkvu i školu, hram svetoga Luke
U Dabašnici, 18/7. 1874.

U daljem tekstu autor se laskavim riječima zahvalnosti i poštovanja obraća ktitoru Luki Petroviću sa pozivom da se veoma brzo osveti „ovaj važni dom“.

Uzimajući navedene informacije u obzir, možemo sa sigurnošću konstatovati porijeklo Luke Petrovića, njegovu humanost i posvećenost opštim humanističkim i duhovnim vrijednostima. Ono što ostaje kao nepoznanica, a na koju je nužno dati odgovor je ko je Luka Petrović: kada je rođen, gdje se školovao; njegova karijera; koliko je dugo živio u Karlovcu i da li je tamo živio i radio do svoje smrti i kada je preminuo?! Da li je crkva i škola u Dabašnici njegovo najveće djelo i da li je ono jedino, ili je to bio samo početak jednog kontinualnijeg humanog rada?! Kakvi god da su odgovori na brojna otvorena pitanja, nama ostaje veilki ponos i obaveza da se ime Luke Petrovića, Crnogorca iz Hrvatske sačuva od zaborava za budućnost kojoj je toliko sebe dao!

Slobodan B. Medojević

**Žarko Minić
(1954. –2010.)**

ŠEĆANJE NA ŽARKA

Kada me Žarko u jednom od prvih pisama – koja su, nakon što je izrazio želju da bude saradnik „Crnogorskog glasnika“, gotovo sustizala jedno drugo – upitao «Jesi li moj Rovčanin?», a ja mu odgovorio da «Nijesam od tih Drășkovića!», pomislio sam kako će njegov prvotni mâr možda iščiljeti, tim prije što sam mu tada bio napisao i da je jedina nagrada saradnicima zadovoljstvo čitalaca, a ne bi bila prvina da neko odustane kad sazna da se prilozima ne honoriraju! No, Žarko mi je, „dim u dim“, odgovorio da sve radi „o svom brašnjeniku“ i nastavio neumorno da nas obavještava o svemu što je vjerovao da nas može zanimati iz Crne Gore. Tako smo, zahvaljujući njemu, bili u prilici da objavimo i fotografije sa svečanog uručenja Njegoševe nagrade književniku Mirku Kovaču, izvjestio nas je o proljetosnjem predstavljanju monografije Matice crnogorske „Pokret za nezavisnu evropsku Crnu Goru“ ... , a o tome koliko mu odista ništa nije bilo teško, govori i podatak da je poemu „Internacija Crne Gore“ Radovana Zogovića (objavili smo je povodom godišnjice Božićnog ustanka) on cijelu bio „pretipkao“ i poslao nam!

Žarko je bio nagovjestio kako je već pripremio nekoliko desetaka knjiga koje bi prvom prilikom donio i darovao našoj Zajednici. Nadao sam se i radovao kako ćemo se možda upoznati na ljetošnjem Petrovdanskom saboru na Planku. No, Žarka tamo nije bilo, a njegovi mail-ovi već su se bili prorijedili. Uputio sam mu pismo koje sam otpočeo starom arapskom izrekom: «Kad učiniš dobro djelo odmah zaboravi, a kad ti neko učini dobro djelo nikad ne zaboravi!», želeći tako da mu kažem kako nijesam zaboravio s koliko je pregnuća upućivao priloge za „Glasnik“ i da mu još jednom zahvalim na nesebičnom trudu, a pomalo i da se „ispričam“ što svi prilozima, ma koliko bili vrijedni i zanimljivi, ne mogu uvijek biti i objavljeni. Odgovora nije bilo. Nešto me šenjalo, ali – ne želeći da prihvatim valjda siguran znak starenja kada se u svemu nenadanom najprije pomisli na najgore – nejavljanje sam prvo pripisivao ljetnim ferijama, potom nekim možda iskrslim njegovim obavezama ...

A onda je, početkom novembra, stigao tužni glas da nam je opaka bolest ugrabila neumornog i dragocjenog saradnika iz Crne Gore. Njegova familija zasigurno će ga žaliti i pamtili ponajviše kao supruga i oca, a čitaoci „Crnogorskog glasnika“ još dugo će vjerovati – kada se u našem i njegovom listu pojavi neka fotografija ili vijest iz Crne Gore – da nam ih to Žarko šilje ...

Urednik „Crnogorskog glasnika“
Zoran Drašković

Sa izložbe
slika
Obrada
Malića

Sa izložbe
slika
udruga
„Veli pinel“

Cvijeta Bulatović

Mirem Dimšita

Miroslava Vujović

Vera Glavić

Zorica Gudlek

Marina Šuljić

Nataša Rašović

Ilja Ećim

Olga Tripalo

Sa zajedničke izložbe slikarica – članica Društva „Montenegro“
otvorene 23.12. na druženju u Crnogorskom domu u Zagrebu

U SUSRET PRAZNICIMA

Otvaranje izložbe i druženje uoči Badnjaka u Crnogorskom domu u Zagrebu

